

GAZETA NIEPOŁOMICKA

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Nr 12/308

GRUDZIEŃ 2019

ISSN 1429-004

SAMI PISZEMY GAZETĘ: 53 AUTORÓW, 59 TEKSTÓW

Oświadczenie

str. 2

Nowe stawki opłat za śmieci

Rada Miejska w Niepołomicach podjęła uchwałę dotyczącą zmian opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Nowe ceny będą obowiązywać od 1 stycznia 2020 roku

str. 3

Autobus 301 dwa razy częściej

Dobra wiadomość dla korzystających z autobusu aglomeracyjnego nr 301: liczba jego kursów wzrosła z 16 do 32!

str. 4

Inwentaryzacja źródeł ciepła w gminie

Zakończyła się – trwająca od maja 2018 roku – inwentaryzacja źródeł ciepła na terenie Gminy Niepołomice.

str. 7

Fundacja
Zamek Królewski
w Niepołomicach

KRÓLEWSKI BAL SYLWESTROWY

*w Zamku Królewskim
w Niepołomicach*

2019/2020

*Przywitajmy 2020 rok
w królewskim stylu*

*Już po raz 19 mamy ogromny zaszczyt
zaprosić Państwa na Królewski Bal Sylwestrowy*

W programie:

- Rycerskie powitanie Gości
- Wykwintne menu z zamkowych kuchni
- Zabawa w dwóch salach balowych
- Teatr Ognia w wykonaniu szczudlarzy i polykaczy ognia
- Turniej Rycerski na dziedzińcu zamkowym
- Imponujący pokaz fajerwerków połączony ze staropolskim polonezem odtąńczonym na zamkowym dziedzińcu
- Występ wieczoru

Szczegółowe informacje o zaproszeniach na stronie:
www.zamekkrolewski.com.pl
oraz pod numerem telefonu: (48 12) 281-32-32
e-mail: fundacja@zamekkrolewski.com.pl

WWW.ZAMEKKROLEWSKI.COM.PL

TEMATY MIESIĄCA

2. Oświadczenie

TWÓJ URZĄD

3. Nowe stawki opłat za śmieci
4. Autobus 301 dwa razy częściej
4. Nasze Niepołomice 2020
4. Wniosek o nagrodę sportową

CZYSZTE POWIETRZE

7. Inwentaryzacja źródeł ciepła w gminie
7. Mandaty za palenie odpadów

WYDARZENIA

8. Pieśni dla Niepodległej
9. O naszych Spotkaniach
9. 25 lat śpiewania i ciągle nam mało

EDUKACJA

11. Świętowanie Niepodległej
12. 130 lat szkoły w Woli Zabierzowskiej
13. Jak wyrazić wdzięczność
14. Śladami świętej Kingi
15. Tadeusz Kościuszko – wielki Polak, Patron Szkoły Podstawowej nr 1 w Niepołomicach
15. Świętujemy Odzyskanie Niepodległości
15. Dzień Życzliwości
15. O niepodległości w przedszkolu
16. Młodzi dla planety, czyli *Tydzień Edukacji Globalnej*

16. Zdrowie z Kopalni Soli Wieliczka
16. Najważniejsze, żeby pamiętać
16. Tańczymy jesienną czaczą
17. Słoneczne maluchy
17. Jesteśmy Polką i Polakiem
17. Obchody Dnia Patronki lekcją patriotyzmu
18. Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka
18. Wychowanie przez czytanie
19. Naśladowali mistrza
19. Warsztaty kulinarne dla najmłodszych

SPORT

20. Trudna jesień Żubrów
21. Mistrzostwa Świata w Brnie
22. Czek trafił do braci
22. Złota gwiazdka od PZPN
23. MKS Spartakus Niepołomice liderem I ligi
23. Wspaniałe sukcesy pływaków z Niepołomic!
24. 10 medali w Katowicach

SENIORZY

25. Pozostajecie w naszej pamięci

BIBLIOTEKA

27. Szymon Hołownia w LAS
28. Kalendarium Biblioteki grudzień 2019
29. Filmy dokumentalne o Niepołomicach

30. Szaleństwo i obłęd w literaturze
31. Biblioteka dla młodego człowieka
32. Między pokoleniami
33. Barbara Wicher w podlęskiej bibliotece
33. Przelamywanie barier
33. Kolorowy LAS
33. Dzień Postaci z Bajek
34. Kazimierz Sosnowski – ojciec nowoczesnej turystyki polskiej

CZYTELNIA

35. O wybaczeniu sobie

HISTORIA

36. Rzymska rodzina

NA FALI

38. EME – księżycowe łączności

ASTRONOMIA

39. Spojrzenie w niebo A. D. 2020
41. Dzisiejsze spojrzenie na Merkurego

ZDROWIE

44. Pierzga – multiwitamina z uła

PUSZCZA NIEPOŁOMICKA

45. Ptaki wokół nas
44. Ślady zwierząt, zostań tropicielem

Wesołych Świąt

wolnych od wszelkich trosk

Marek Ciastoń
Marek Ciastoń

Przewodniczący Rady Miejskiej w Niepołomicach

Roman Ptak
Roman Ptak

Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice

GAZETA NIEPOŁOMICKA

www.niepolomice.eu

Nakład: 5000 egz.

Wydawca: Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach, Plac Zwycięstwa 13, 32-005 Niepołomice

Redakcja: ul. Zamkowa 5, 32-005 Niepołomice
tel. 12 250 94 50, faks 12 250 94 00
e-mail: joanna.kocot@niepolomice.eu

Redaktor naczelna: Joanna Kocot
Korekta: Katarzyna Koćma
Kolportaż: UMiG w Niepołomicach,
tel. 12 250 94 50

Tekstów niezamówionych redakcja nie zwraca,
ponadto zastrzega sobie prawo do skracania
artykułów, opatrywania ich własnym tytułem
i korespondencji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie odpowiada.

Skład: Krzysztof Biliński

Druk: Drukarnia Leyko Sp. z o.o.
www.leyko.pl

Pismo należy do Polskiego Stowarzyszenia
Prasy Lokalnej.

Oświadczenie

We wtorek, 3 grudnia, o godzinie 9.00 pracownicy Centralnego Biura Antykorupcyjnego zatrzymali mnie oraz mojego zastępcę, Adama Twardowskiego. Przewieziono nas do Prokuratury w Katowicach, gdzie został nam przedstawiony zarzut m.in. przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków w związku z wyłonieniem autora koncepcji budowy szkoły podstawowej w Jazach.

W maju 2015 roku za kwotę 120 tysięcy złotych Gmina zawarła umowę ze znanym biurem architektonicznym „Konior Studio” na przygotowanie koncepcji budowy nowej szkoły w Jazach oraz opracowanie tak zwanego „programu funkcjonalno-użytkowego”.

W umowie tej znalazł się zapis, że w przypadku realizacji inwestycji według koncepcji biura, generalny wykonawca, wyłoniony w późniejszym przetargu, zapłaci jej autorowi kwotę 400 tysięcy za prawa autorskie. Ostatecznie szkołę wybudowała firma Pro-Invest.

Prokuratura zarzuciła nam naruszenie przepisów ustawy o zamówieniach publicznych, polegające na podzieleniu zamówienia. Uważa ona bowiem, że Gmina powinna ogłosić przetarg na kompleksowe przygotowanie dokumentacji projektowej. Stwierdza także, że kwota 400 tysięcy złotych zapłacona za prawa autorskie jest ich zdaniem zbyt wysoka.

Nie zgadzamy się z takim tokiem rozumowania. Naszym zdaniem przyjęte przez nas rozwiązanie gwarantowało, że finalnie otrzymamy produkt taki, jaki chcemy i jaki zamówiliśmy. Wybór projektanta koncepcji jest niezwykle istotny, gwarantuje bowiem jakość i oczekiwany standard.

We wtorek przesłuchania trwały do godziny 22.30. Następnie Prokuratora stwierdziła, że część czynności musi zostać wykonana następnego dnia, w związku z czym nie

możemy być zwolnieni do domów. Tym sposobem obydwaj po raz pierwszy w życiu trafiliśmy na tak zwany „dolek”, czyli do izby zatrzymań. Musimy przyznać, że była to dla nas duża przygoda, choć mieliśmy osobne pomieszczenia.

4 grudnia przeprowadzono dalsze wyjaśnienia, które zakończyły się w godzinach popołudniowych, po czym zostaliśmy zwolnieni.

Uważamy, że nasze działanie absolutnie nie miało zamiaru ani znamion przestępstwa. Wszystko, co zrobiliśmy, miało na celu jak najlepszą i najefektywniejszą realizację inwestycji, o czym świadczy wybudowana szkoła. Jesteśmy dumni, że dzieci mogą uczyć się w tak pięknym i nowoczesnym obiekcie.

W chwili obecnej Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach funkcjonuje normalnie, niemniej jednak zastosowane wobec nas środki zapobiegawcze, polegające na zawieszeniu w czynnościach służbowych, nie pozwalają w pełni wykonywać swojej funkcji. Na to postanowienie złożymy stosowne zażalenie.

Mamy świadomość, że przed nami czas walki o prawdę i o swoje dobre imię, na które pracowaliśmy latami i na które – głęboko wierzymy – będziemy mogli pracować jeszcze długo.

Dziękujemy za wszelkie słowa wsparcia, których było naprawdę bardzo dużo.

A wszystkim Barbarom, którym nie mieliśmy możliwości złożyć życzeń w terminie, składamy je teraz.

ROMAN PTAK

Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice

ADAM TWARDOWSKI

Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Niepołomice

Nowe stawki opłat za śmieci

Rada Miejska w Niepołomicach podjęła uchwałę dotyczącą zmian opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Nowe ceny będą obowiązywać od 1 stycznia 2020 roku

- Zmiana stawek wynika z rosnących kosztów odbioru śmieci
- Odbiór nadal realizować będzie konsorcjum MPGO i SUEZ Małopolska
- Nie musimy składać nowych deklaracji

Przy 12 głosach za i 7 głosach przeciw Rada Miejska w Niepołomicach przegłosowała nowe stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Od nowego roku każdy mieszkaniec naszej gminy segregujący odpady zapłaci za odbiór 25 zł. W przypadku niewypełnienia obowiązku zbierania odpadów w sposób selektywny podwyższona opłata wynosić będzie 50 złotych od osoby.

Podwyżka związana jest z rosnącymi kosztami odbioru odpadów. Najniższą ofertę w przetargu opiewającą na 9,4 mln złotych złożyło konsorcjum firm MPGO oraz SUEZ Małopolska. Dla porównania – w 2017 roku, kiedy nastąpiła pierwsza podwyżka opłat, koszt gospodarowania odpadami w naszej gminie wyniósł 2,7 miliona złotych, w roku następnym koszt wzrósł o 1 milion złotych. W bieżącym roku koszt wynosi 5,3 miliona złotych, dlatego stawki opłat dla mieszkańców wzrosły w marcu 2019 roku.

Z czego wynika koszt odbioru odpadów?

Na rok 2020 został rozstrzygnięty przetarg na zagospodarowanie odpadami komunalnymi. Kwota, którą zapłacimy wynosić będzie 9,4 miliona złotych. Dodatkowo około 1,3 miliona złotych kosztować będzie utrzymanie PSZOK-ów.

Dlaczego tak drogo?

Zgodnie z polskim prawem system odbioru odpadów powinien się samofinansować. W skrócie wysokość opłat za śmieci wynika z prostego rachunku: koszty odbioru + utrzymanie PSZOK + likwidacja dzikich wysypisk + edukacja ekologiczna + obsługa systemu = suma wpłat.

W przypadku naszej gminy drastycznie wzrasta koszt odbioru odpadów.

Składa się na to podwyższenie opłaty za korzystanie ze środowiska, tzw.

opłaty marszałkowskiej, o której decyduje Minister Środowiska. W okresie od 2017 r. do 2020 r. wzrost tej opłaty z tytułu składowania odpadów wyniósł ok. 260 % i ma bezpośredni wpływ na kalkulację stawek dla mieszkańców.

Odbieranych w naszej gminie śmieci również przybywa. W 2016 roku firmy wywoziły od nas 7462 tony odpadów, a w tym roku prognozowana liczba śmieci wyniesie około 9840 ton. W przeliczeniu na mieszkańca, każdy z nas 'wyprodukował' w 2016 roku 297 kilogramów odpadów, w stosunku do prognozowanych 349 kilogramów w 2019 roku. Do tego rosną koszty energii, paliwa i pracy – w tym płaca minimalna.

Gmina jest zobowiązana podpisać umowę z firmą, która zaproponuje najlepszą cenę. Dodatkowo najtańsza oferta na obsługę dwóch PSZOK-ów wyniosła 1,3 mln złotych. Koszty ich funkcjonowania zostaną jednak sfinansowane z budżetu gminy, dzięki czemu nowe stawki nie będą jeszcze wyższe.

decyzję określającą wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Takie osoby muszą złożyć ponownie deklarację.

Nowe deklaracje należy złożyć do urzędu gminy w przypadku np. zmiany liczby osób zamieszkujących daną nieruchomość lub zmiany innych danych mających wpływ na prawidłowość deklaracji w terminie do 10. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła zmiana.

Zgodnie z nową uchwałą na zniżkę w wysokości 2 złotych miesięcznie mogą liczyć właściciele nieruchomości jednorodzinnych, którzy w całości będą zagospodarowywać bioodpady w przydomowych kompostownikach.

Aby skorzystać ze zwolnienia z części opłaty, musimy złożyć nową deklarację, pamiętając, że bioodpadów nie będziemy mogli przekazywać firmie odbierającej odpady oraz dostarczać do PSZOK-ów.

Dodatkowych informacji o systemie odbioru odpadów w naszej gminie udziela Referat Energii Odnawialnej i Gospodarki Komunalnej.

MAREK BARTOSZEK, SZYMON URBAN
Referat Promocji i Kultury

Z czego wynika koszt odbioru? (2/2)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
stawka opłaty (segregacja)	9,00 zł	9,00 zł	9,00 zł	10,00 zł	10,00 zł	10,00 zł/15,00 zł	25,00 zł (proponacja uchwały)
stawka opłaty (bez segregacji)	13,50 zł	13,50 zł	13,50 zł	15,00 zł	15,00 zł	15,00 zł/25,00 zł	50,00 zł (kara za brak segregacji, która jest obowiązkiem. Propozycja uchwały)
Ilość odebranych odpadów w roku [Mg czyli tony]	5997,835	5685,37	7462,59	8831	8481	9840 (prognozowane)	8500 (prognozowane w przetargu)
Ilość odpadów/mieszkaniec/rok [kg]	239	224	297	332	306	349 (prognozowane)	
Średni koszt odbioru i zagospodarowania 1 tony odpadów [zł]	220,5	232,61	361,23	305,86	437,81	540	1108,46

Czy muszę składać nową deklarację?

Zmiana stawek nie wiąże się z koniecznością wizyty w urzędzie. Każdy właściciel otrzyma zawiadomienie o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wyliczonej na podstawie danych wskazanych w dotychczasowej deklaracji. Wyjątkiem będą właściciele nieruchomości, dla których wydano

Autobus 301 dwa razy częściej

Zdzisław Urantówka
Referat Promocji i Kultury

Dobra wiadomość dla korzystających z autobusu aglomeracyjnego 301, liczba jego kursów wzrosła z 16 do 32! Podwojenie liczby połączeń możliwe było dzięki współpracy wszystkich gmin, przez które autobus przejeżdża (Niepołomic, Wieliczki i Krakowa), które będą partycypować w kosztach utrzymania połączeń

Linia 301 to najsilniej obciążone połączenie aglomeracyjne łączące Niepołomice z Krakowem. Wzrastająca liczba mieszkańców, popularny kierunek oraz przedłużający się remont linii kolejowej wymusiły zwiększenie częstotliwości kursowania tego autobusu. Dlatego zdecydowaliśmy się na podwojenie licz-

by kursów tej linii w dni powszednie. W efekcie zmian 'trzystajedyńka' jeździć będzie co około 35 minut, od 4.55 rano do 23.30 wieczorem. Korzyści wynikające z nowego rozkładu jazdy to nie tylko zwiększenie liczby kursów, ale również punktualności przejazdów podczas ich realizacji.

W soboty do dotychczasowych kursów dodajemy jedno wieczorne połączenie, a pozostałe przesuwamy na wcześniejsze godziny. Dzięki temu pierwszy autobus do Krakowa wyjedzie o 6.40 rano, a ostatni o 21.50.

Długo wyczekiwane zmiany weszły w życie 9 listopada 2019 roku.

Za dodatkowe kursy autobusu 301 gmina Niepołomice będzie rocznie płaciła ponad 400 tys. zł.

Nasze Niepołomice 2020

Przemysław Kocur
Referat Promocji i Kultury

Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach, we współpracy z firmą xellART przygotowuje już dwunastą edycję rocznego przewodnika *Nasze Niepołomice. Oficjalny informator 2020*. Będzie on zawierał dane teleadresowe wszystkich instytucji samorządowych działających na terenie miasta i gminy, ofertę edukacyjną, rekreacyjną, kulturalną i szereg innych informacji przydatnych mieszkańcom w codziennym życiu

Publikacja ukaże się na przełomie stycznia/lutego 2020 roku w nakładzie 4 000 egzemplarzy. Będzie kolportowana na terenie całej gminy w miejscach o dużej rotacji mieszkańców: sklepach, bankach, ośrodkach zdrowia i w urzędzie miejskim.

Zostanie także przekazana nowym mieszkańcom gminy. Można ją będzie również pobrać w formie elektronicznej ze strony internetowej Niepołomic.

Firmy i instytucje zainteresowane zaistnieniem na łamach informatora w formie krótkiego wpisu, proszone są

o kontakt z Referatem Promocji i Kultury UMiG w Niepołomicach, tel. 12 250 94 48, e-mail: przemyslaw.kocur@niepolomice.eu w terminie do 31 grudnia 2019 r.

Wpis można zgłosić osobiście, e-mailem lub za pośrednictwem formularza Google'a.

Informator *Nasze Niepołomice* to również bardzo dobra okazja dla przedsiębiorców i firm działających na terenie gminy do zaprezentowania swej oferty w postaci reklam.

Zainteresowanych prosimy o kontakt

w tej sprawie z firmą xellART, e-mail: reklama.naszaokolica@gmail.com tel. 514 333 586.

Cennik zamieszczenia reklam:

Reklama cała strona (123 x 184 mm) – 800 zł netto

Reklama 1/2 strony (123 x 90 mm lub 60 x 184 mm) – 400 zł netto

Reklama 1/4 strony (60 x 90 mm) – 200 zł netto

Okładki wewnętrzne:

Reklama 1/2 strony (123 x 90 mm) – 550 zł netto

Reklama cała strona (123 x 184 mm) – 1100 zł netto

Okładka tył: 1300 zł netto

Na Państwa zgłoszenia oraz materiały do przygotowania projektów graficznych reklam czekamy do 10 stycznia 2020 r.

Ilość powierzchni reklamowej ograniczona, decyduje kolejność zgłoszeń.

Wniosek o nagrodę sportową

Joanna Musiał
Referat Promocji i Kultury UMiG

Zachęcamy kluby sportowe z terenu Gminy Niepołomice do składania wniosków o przyznanie nagród i wyróżnień dla zawodników (mieszkańców gminy Niepołomice), którzy w 2019 roku osią-

gnęli wysokie wyniki sportowe w rywalizacji krajowej lub międzynarodowej. Do nagród można też zgłaszać zasłużonych trenerów i instruktorów.

Wnioski należy złożyć na Dzienniku

Podawczym w Urzędzie Miasta i Gminy w Niepołomicach – do poniedziałku 16 grudnia 2019 roku.

Po rozpatrzeniu zgłoszeń zostaną przyznane nagrody i wyróżnienia.

Sportowców nagrodzimy podczas uroczystej Gali Sportu. Dokładny termin imprezy podamy wkrótce.

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XLVI/479/09
Rady Miejskiej w Niepołomicach
z dnia 15 maja 2009 r.

Wzór

wniosku o przyznanie nagrody lub wyróżnienia dla zawodników oraz dla zasłużonych trenerów, instruktorów za osiągnięcie wysokich wyników sportowych w międzynarodowym lub w krajowym współzawodnictwie sportowym

1. Imię i nazwisko kandydata do nagrody lub wyróżnienia:
2. Data i miejsce urodzenia kandydata:
3. Imiona rodziców kandydata :
4. Adres zamieszkania kandydata :
5. Nr NIP (należy wypełnić w przypadku nagrody pieniężnej):
6. Właściwy Urząd Skarbowy (należy wypełnić w przypadku nagrody pieniężnej):
7. Nazwa klubu sportowego lub związku sportowego działającego na terenie Gminy Miasta Niepołomic:
8. Osiągnięte wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym/krajowym* (rodzaj osiągnięcia – opisowo, miejsce, data uzyskania itp.), a w przypadku wyróżnienia dla trenera, instruktora lub działacza – opis dotychczasowych osiągnięć dydaktycznych z pracy z młodzieżą , przebieg kariery sportowej lub opis innych szczególnych zasług na rzecz rozwoju niepołomickiego sportu:

9. Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych w celach związanych z przyznaniem nagrody lub wyróżnienia, zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 883 z 1997 roku).

Podpis kandydata do nagrody lub wyróżnienia:

10. Pieczęć klubu sportowego, związku sportowego lub szkoły oraz podpisy osób upoważnionych do składania oświadczeń woli w imieniu powyższych podmiotów:

11. Opinia właściwej w sprawach kultury fizycznej Komisji Rady Miasta Niepołomic:

12. Decyzja Burmistrza Miasta Niepołomic

W załączeniu – kopie protokołu/komunikatu* końcowego wydanego przez:

-oryginał potwierdzenia wydany przez Polski Związek Sportowy potwierdzający uzyskany wynik sportowy:

(miejscowość, data)

(nazwa i adres podmiotu wnioskującego)

(podpis uprawnionych osób wnioskujących)

*) – niepotrzebne skreślić

Inwentaryzacja źródeł ciepła w gminie

Joanna Musiał

Referat Promocji i Kultury

Zakończyła się – trwająca od maja 2018 roku – inwentaryzacja źródeł ciepła na terenie Gminy Niepołomice. Ankieterzy, chodząc od domu do domu, przepytывali mieszkańców m.in. na temat posiadanych źródeł ciepła, termomodernizacji budynków mieszkalnych oraz odnawialnych źródeł energii

Wizyty miały na celu określenie, ile jest na naszym terenie pieców, które nie spełniają norm Dyrektywy Unijnej i są przyczyną zanieczyszczenia powietrza.

Zinwentaryzowano 7750 gospodarstw domowych. Ustalono, że 3057 pieców to tzw. kopcuchy, czyli bezklasowe paleniska na paliwo stałe. Ponadto inwentaryzacja wykazała 16 pieców klasy V i ecodesign oraz innych urządzeń o sprawności powyżej 80%, a także 4677 pieców gazowych.

Jak informuje Stanisław Nowacki – kierownik Referatu Energii Odnawianej i Gospodarki Komunalnej niepołomickiego magistratu, Gmina Niepołomice jako jedyna spośród gmin Metropolii Krakowskiej podjęła się inwentaryzacji, odwiedzając każde gospodarstwo domowe. Pracownicy urzędu przy okazji wizyt informowali mieszkańców o możliwości uzyskania dofinansowania w ramach różnych programów, m.in. wymiany pieców, termomodernizacji czy

fotowoltaiki. W pozostałych gminach sprawę inwentaryzacji załatwiano, pozostawiając ankiety np. w szkołach albo za pośrednictwem sołtysów czy firmy zewnętrznej.

Do tej pory w ramach programu ograniczenia wysokiej emisji podpisano 420 umów, w ramach których wymieniono 272 piece opalane węglem, na wysoko sprawne gazowe piece kondensacyjne. Obecnie mamy zagwarantowane środki na wymianę 675 pieców.

Co ważne, zgodnie z wymogami uchwały antyśmogowej dla Małopolski, do końca 2022 roku konieczna jest wymiana kotłów na węgiel lub drewno, które nie spełniają żadnych norm emisyjnych.

Wnioski można składać w Referacie Energii Odnawianej i Gospodarki Komunalnej UMiG, Plac Zwycięstwa 13 (pokój nr 11 na drugim piętrze), tel. 12 250 94 54, 12 250 94 51, 12 250 94 52.

Można też skorzystać z rządowego programu „Czyste powietrze”, który obejmuje dofinansowanie w formie dotacji i pożyczki na wymianę źródeł ciepła, termomodernizację, kolektory słoneczne, czy fotowoltaikę. Program jest realizowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie, który mieści się przy ulicy Kanoniczej 12. Ważnym kryterium są tu dochody. Niskie zarobki uprawniają do uzyskania większego dofinansowania. Więcej informacji znajduje się na stronie internetowej gminy – www.niepolomice.eu.

Mandaty za palenie odpadów

Joanna Musiał

Referat Promocji i Kultury

Od początku tego sezonu grzewczego Straż Miejska przeprowadziła już blisko 100 kontroli. Funkcjonariusze nałożyli pierwsze mandaty

Strażnicy Miejscy codziennie kontrolują mieszkańców, sprawdzając, czym palą w piecach. Wrywkowo pobierają też próbki z kotłów, które potem trafiają do badań. To właśnie badania jednoznacznie wykażą, czy w piecu palono odpady. Na podstawie analizy nałożono manda-

ty. Obecnie trwa badanie kolejnych 10 próbek.

Straż Miejska będzie prowadzić kontrole przez cały sezon grzewczy. Dodatkowo funkcjonariusze interweniują na zgłoszenia mieszkańców zaniepokojonych czarnym dymem. Jak zapewnia

komendant Janusz Kaczmarczyk, jeśli któreś gospodarstwo domowe jest zgłaszane kilkakrotnie, wtedy zawsze pobierane są próbki z pieca. Do końca tego sezonu grzewczego mamy zabezpieczone środki na pobranie jeszcze około 100 próbek.

Pieśni dla Niepodległej

W niedzielę 24 listopada w sali akustycznej niepołomickiego zamku odbył się koncert *Pieśni Niepodległej*.

Wydarzenie zorganizowano w hołdzie tym, którzy przez wieki walczyli i ginęli za wolną Polskę.

Na wydarzenie zaprosiło Towarzystwo Miłośników Muzyki i Śpiewu im. Stanisława Moniuszki. W programie znalazły się znane pieśni legionowe jak *Marsz Pierwszej Brygady*, *Wojenka*, *Wojenka*. Zaprezentowano także utwory mniej znane jak *Hej panienki postuchajcie* czy *Książd mi zakazował*.

Utwory w opracowaniu Jerzego Sobeńko, który wraz z Katarzyną Rojek sprawuje opiekę muzyczną, wykonał Zespół Kameralny Pro Arte. Publiczność usłyszała również patriotyczną poezję i utwory przy akompaniamencie gitarowym w wykonaniu piszącego tę relację.

Wszystkiego dopełniała prezentacja multimedialna utrzymana w duchu patriotycznym, której większość stanowiły obrazy polskich malarzy historycznych: Wojciecha i Jerzego Kossaków oraz Artura Grottgera. Podczas tego niedzielnego popołudnia było naprawdę biało-czerwonon. Prawdziwie ożyła piękna, choć trudna polska historia. Każdy, kogo urzekły pieśni, mógł je zaśpiewać, korzystając z wyświetlanych na ekranie wybranych tekstów.

Koncerty patriotyczne na stałe wpisały się w kalendarz wydarzeń artystycznych Towarzystwa, realizowane od wielu lat przez Aleksandrę Polak, która, kochając narodowe nuty, szczególnie upodobała sobie te patriotyczne. W trwającej prawie trzy dekady historii tylko raz, w ubiegłym roku, koncert został odwołany. Powodem był zły stan zdrowia pani prezes. Tegoroczne wydarzenie organizowane w pierwszą rocznicę jej śmierci stało się swoistym hołdem i przyrzeczeniem kontynuowania kierunków działalności Towarzystwa.

Listopadowy koncert był ostatnim w tym roku kalendarzowym. Towarzystwo i jego artyści rozpoczynają przygotowania do kolejnych wydarzeń. Pierwsze zaplanowane jest w styczniu 2020 roku i będzie to tradycyjnie koncert kołęd i pastorałek, na który już teraz zapraszają.

Organizatorzy dziękują za współpracę i pomoc: Kolejowemu Towarzystwu Kultury z Krakowa, Fundacji i Muzeum Zamek Królewski w Niepołomicach, Miastu i Gminie Niepołomice oraz burmistrzowi Romanowi Ptakowi za honorowy patronat.

Kończąc, w imieniu TMMiŚ pragnę przekazać serdeczne podziękowania: publiczności, która w mijającym roku uczestniczyła w realizowanych wydarzeniach, instytucjom i partnerom oraz Gminie Niepołomice wraz z jej władzami za wszelką udzieloną pomoc, dzięki której Towarzystwo mogło realizować swoje statutowe cele. Życzę wszystkim Państwu prawdziwie spełnionego Nowego 2020 Roku.

JANUSZ ROJEK

prezes TMMiŚ

Foto: Janusz Jagła, Janusz Rojek, Magdalena Rojek

O naszych Spotkaniach

Dobiega końca 2019 rok, kolejny rok ze Spotkaniami przy czakramie, które odbywały się raz w miesiącu w Zamku Królewskim w Niepołomicach. Gospodarzami tego wydarzenia są niezmiennie od 10 lat Edward Zawiliński i Agnieszka Rosnerówna. W tym roku do zespołu dołączył Jarosław Jurkiewicz, który akompaniuje gospodarzom na gitarze. Razem z zaproszonymi artystami w Piwnicy Gotyckiej Zamku Królewskiego tworzą niezapomniany klimat.

Spotkania to czas refleksji, ale także relaksu i dobrego humoru. Można wtedy z nieco innej perspektywy, bardziej poetyckiej, spojrzeć na naszą codzienność.

W tegorocznych wydarzeniach uczestniczyło wielu znakomitych artystów: Kwartet Alla Breve, Czesław Jakubiec, Artur Andrus, Maurycy Polaski, Tomasz Salej, Urszula Anna Makosz, Marek Majewski, duet Jarząbek-Jurkiewicz oraz Basia Stępnia-Wilk.

W maju tego roku świętowaliśmy piękny jubileusz – setne Spotkanie przy czakramie. W czasie bardziej uroczystego niż zwykle koncertu z Edwardem Zawilińskim i Agnieszka Rosnerówną wystąpili zaproszeni artyści: Czesław Jakubiec, Jacek Zieliński, Andrzej Zieliński, Agata Rymanowicz, Michał Chłudziński, Robert Turlej, Barbara Stępnia-Wilk, Kwartet Alla Breve i Krzysztof Piasecki.

Spotkania organizowane są przez UMiG w Niepołomicach wspólnie z Fundacją Zamek Królewski w Niepołomicach.

Dziękujemy wszystkim widzom tym, którzy odwiedzają nas czasami i tym, na których można liczyć zawsze. Do zobaczenia w Nowym 2020 Roku.

ZDZISŁAW URANTÓWKA
Referat Promocji i Kultury

25 lat śpiewania i ciągle nam mało

Rok 2019 dobiega końca, przed nami najpiękniejszy okres w muzycznym kalendarzu, czyli kolędy i pastorałki. Dla Cantaty to był bardzo intensywny rok. Na początku pięć koncertów kolędowych, z czego najbardziej prestiżowym był występ w Filharmonii Krakowskiej, a najbardziej wymagającym udział w konkursie kolęd i pastorałek w Miechowie, gdzie zajęliśmy pierwsze miejsce.

W lutym uczestniczyliśmy w uroczystym koncercie dedykowanym śp. Pani Aleksandrze Polak, która była założycielką naszego chóru, opiekunką i dobrym duchem dla wszystkich zaczynających przygodę z muzyką. Oddaliśmy jej hołd najpiękniej, jak umiemy. Cześć jej pamięci – będziemy ją zawsze mieć w sercach.

Kilka dni później dotarła do nas miła informacja o przyznaniu nam prestiżowej nagrody, jaką jest Perła Powiatu Wielickiego w kategorii kultury za rok 2018. Nagrodę odebrała prezes chóru Anna Ptasznik wraz z dyrygentem Bogusławem Grzybkiem. Kolejne miesiące minęły na bardzo intensywnej pracy związanej z goszczeniem i wspólnym koncertowaniem z zaprzyjaźnionymi chórmi – po kolei były to Enkopings Kammarkor z Enkoping, Szwecja, Chor96 z Ottobeuren, Niemcy oraz Sparni z Siguldy na Łotwie. Odbył się niezapomniany koncert międzynarodowy, w którym wystąpił polsko-norweski wokalny zespół integracyjny Sang over Grense – grupa chóralna ze swoimi wspaniałymi solistami. Jak co roku w sierpniu udaliśmy się na kilka dni do Iwonicza Zdroju, gdzie odbyły się warsztaty letnie i znów intensywnie pracowaliśmy nad repertuarem.

Kilka słów osobistej refleksji – każdy koncert jest ważny, do każdego trzeba się przygotować i wykonać go najlepiej, jak potrafimy. Ale zdarzają się takie koncerty, na których jest „to coś” jeszcze, jakieś ciarki, chemia albo łezka w oku słuchacza. To jest dla nas najlepsza nagroda. Takim przeżyciem dla mnie było zaśpiewanie *ad hoc* w kaplicy na cmentarzu Orłąt Lwowskich oraz koncert, jaki daliśmy na deptaku w parku w Iwonniczu. Ten krótki moment, kiedy ktoś przystanie, zastygnie w bezruchu, zapomni, dokąd biegł i przez chwilę chłonie naszą muzykę. I wiem, że zapamięta.

Wrzesień rozpoczęliśmy od przygotowań do przyjazdu kolejnego zaprzyjaźnionego chóru – tym razem był to Akord ze Swarzędza. Razem daliśmy koncert ze szczególnym akcentem na muzykę Moniuszki. W połowie października wspominaliśmy podczas mszy św. w kościele na Jazach zmarłych chórzystów i osoby, które z nami współpracowały. W październiku mieliśmy ogromny zaszczyt wystąpić na tzw. „mszy telewizyjnej” w Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łagiewnikach, transmitowanej przez TVP1. Oprócz osobistego przeżycia dało to nam okazję do promowania naszego miasta w mainstreamowej

telewizji. Nawiasem mówiąc, nie było łatwo, bo balkon chórowy jest płytki, trudno uformować grupę, aby dobrze brzmiała. Wentylacja kiepska, duszno i gorąco. Operator kamery był dosłownie mokry, szukając dobrej perspektywy do ujęcia. Nie zabrakło nas także na mszach św. w intencji Ojczyzny, w Święto 3 Maja i 11 listopada Święto Niepodległości.

Niezwykle sympatyczną uroczystością był coroczny Powiatowy Przegląd Pieśni Patriotycznych w Kłaju. Odbył się 17 listopada. Wystąpiło 5 chórów z naszego powiatu oraz grupa dzieci z przedszkola z okolicznościowym przedstawieniem teatralnym. Cantata miała ogromną przyjemność pokazać się w nowych strojach – bluzkach. Pani krawcowa wyczarowała też fulary i chusteczki do butonierek dla panów oraz fantazyjny marszczony krawat dla dyrygenta. Mnie w tych nowych strojach śpiewało się jakby dużo łatwiej. Po zakończeniu części oficjalnej było wspólne śpiewanie z publicznością popularnych pieśni patriotycznych, a na koniec bankiet z absolutnie rewelacyjną wiejską kielbasą. Pieśni patriotyczne i biesiadne jeszcze długo niosły się aż do Puszczy.

Obecnie intensywnie przygotowujemy się do sezonu kolędowego. W styczniu planujemy wyjazd na Międzynarodowy Konkurs Kolęd w Rzeszowie. Kilka lat z rzędu stawaliśmy do konkursu w Miechowie, z sukcesami, ale teraz chcemy się sprawdzić w innym środowisku, na pewno bardziej wymagającym. Utworem obowiązkowym jest *Cicha noc*, gdyż mija dokładnie 200 lat od daty jej skomponowania. Wykonywanie dobrze znanego utworu może być wyzwaniem, bo każdy uważa, że najlepiej wie, jak ma to brzmieć.

Podkreślenia wartę jest to, że każdy koncert w naszym mieście kierujemy przede wszystkim do całej społeczności lokalnej. Z całego serca dziękujemy wam, Niepołomiczanie, za obecność na koncertach, która potwierdza, że nasza działalność artystyczna ma sens. Wszyscy nasi muzyczni goście, a szczególnie ci z zagranicy wyjeżdżali z Niepołomic zachwyceni miejscem i specyficznym urokiem naszego miasta. Jesteśmy dumni, że możemy działać na tym polu i udowodnić, że w małym miasteczku mogą żyć ludzie wielcy duchem i o wielkim sercu. Dziękujemy z całego serca Burmistrzowi Niepołomic Romanowi Ptakowi, Referatowi Promocji i Kultury, Fundacji Zamek Królewski w Niepołomicach oraz Muzeum Niepołomickiemu za troskę, opiekę i wsparcie finansowe w mijającym roku, bez was wszystkich nie moglibyśmy prowadzić naszej – jakże bogatej – działalności artystycznej.

Pozwolę sobie jeszcze na krótki osobisty wątek. W marcu tego roku wróciłam po długim pobycie w Wielkiej Brytanii. Zmiana miejsca zamieszkania, trybu życia, statusu społecznego to ogromne wyzwanie i stres. Bardzo dziękuję mojemu chórowi za przyjęcie mnie ponownie, dzięki wam miałam miękkie lądowanie w rodzinnym mieście i znalazłam tu znów swoje miejsce. Czuję się, jakbym tu była od zawsze.

Życzymy naszym sympatykom spokojnych przygotowań do Świąt Bożego Narodzenia, a jak zacznie się sezon kolędowy, będziemy z wami całym sercem i śpiewem. **Już dziś zapraszamy na coroczny koncert kolęd 19 stycznia 2020.**

TERESA URBAN
sopran w chórze Cantata

Świętowanie Niepodległej

Już tradycyjnie poprzez organizację wieczornicy patriotycznej Społeczna Szkoła Podstawowa im. Lady Sue Ryder obchodziła uroczystość Narodowego Święta Niepodległości. W niedzielę 10 listopada mieszkańcy dzielnicy Jazy w Niepołomicach, parafianie, zaproszeni goście oraz uczniowie szkoły wraz z rodzicami mieli możliwość wspólnego świętowania Niepodległej w Kościele pw. Matki Bożej Różańcowej w Niepołomicach

Uroczystość rozpoczęła się od mszy św. w intencji Ojczyzny z udziałem pocztu sztandarowego szkoły oraz niepołomickich ułanów reprezentujących barwy 5. Dywizjonu Artylerii Konnej. Następnie w części oficjalnej odśpiewano hymn narodowy, po którym odbył się apel pamięci. Tę część poprowadził Starszy Chorąży Sztabowy, Mirosław Nosek.

W kolejnej części obchodów uczniowie szkoły przedstawili program artystyczny *Z pieśnią ku wolności*. W scenariuszu znalazły się wiersze i pieśni o tematyce patriotycznej oraz najważniejsze informacje z historii Polski. W tym roku, poza wydarzeniami I wojny światowej i pamiętnym listopadem 1918, skupiono się również na dwóch ważnych rocznicach: 80-lecia wybuchu II wojny światowej i 75-leciu wybuchu powstania warszawskiego. Pięknie i nostalgicznie wybrzmiały takie pieśni, jak *O mój rozmrynie* czy *Nim wstanie dzień*, wykonane przez chór szkolny prowadzony przez Panią Joannę Gutowską-Kuźmicz, która również odpowiadała za oprawę muzyczną uroczystości.

W repertuarze były także piosenki *Na etacie aniola*, *Dziś idę walczyć, mam kochana!* czy *Ojczyzna* Marka Grechuty. Piosenkę *Stare Miasto* zespołu LaoChe zaśpiewał zespół Młoda Sue Orkiestra. Uczniowie szkoły wyrecytowali wiersze *Ta, co nie zginęła* i *Elegię o... chłopcu polskim*. Po tym wzruszającym koncercie dyrektor Tomasz Donatowicz podziękował uczniom i koordynatorom za przygotowanie wieczornicy oraz zaprosił do wspólnego śpiewania. Wszyscy goście mogli wykonać tradycyjne pieśni legionowe, takie jak: *Przybyli ułani pod okienko*, *Białe róże* czy *Marsz Pierwszej Brygady*, korzystając z przygotowanych śpiewników patriotycznych.

Cała uroczystość zakończyła się późnym wieczorem. Młodzież wykazała się piękną postawą oraz znakomitą przygotowaniem. Odpowiadali za to mocno zaangażowani nauczyciele szkoły: wspomniana Joanna Gutowska-Kuźmicz i Magdalena Kulka. Całe wydarzenie koordynowała nauczycielka historii, Ewa Włodarczak.

Dyrektor szkoły bardzo serdecznie dziękuje gościom za przybycie, księżom naszej parafii za pomoc w organizacji, twórcom i wykonawcom za wykonaną pracę oraz zaprasza na obchody za rok.

MARCIN SŁOCZYŃSKI
współorganizator wieczornicy

130 lat szkoły w Woli Zabierzowskiej

Na mocy ustaw szkolnych z 1873 roku Krajowa Rada Szkolna we Lwowie wydała w dniu 28 listopada 1888 roku orzeczenie w sprawie szkoły ludowej w Woli Zabierzowskiej:

„We Woli Zabierzowskiej ustanawia się szkołę etatową o jednym nauczycielu”. W tym roku mija 130 lat od kiedy powstała Szkoła Podstawowa im. Jana Matejki w Woli Zabierzowskiej. Jednoizbowa niegdyś chałupa to współcześnie okazały, ale nadal kameralny budynek, w którym

mają siedzibę: szkoła podstawowa, oddziały przedszkolne i jedyny w gminie samorządowy Klub Dziecięcy „Pod bociusiem”. 28 listopada 2019 roku szkoła obchodziła uroczysty jubileusz. Naszą uroczystość rozpoczęliśmy od mszy świętej pod przewodnictwem ks. dziekana Stanisława Miki. W koncelebrze stanęli ksiądz płk Tadeusz Porębski (absolwent szkoły), ksiądz Piotr Studnicki (proboszcz zabierzowskiej parafii), ksiądz Kazimierz Włoch (proboszcz senior) oraz ksiądz Piotr Ziolo (wizytator Wydziału Katechetycznego Kurii Metropolitarnej w Krakowie). Odświętna liturgia wzbogacona kazaniem księdza Kazimierza oraz wyraz szacunku okazany przez księdza dziekana poprzez przyklęknięcie i ucałowanie sztandaru wycisnęły łączy wzruszenia. Następnie udaliśmy do szkoły.

Zaproszeni liczni goście już na progu szkoły zostali przywitani przez damy dworu w strojach nawiązujących do bohaterów historycznych z obrazów mistrza Matejki. Ogłoszono wyniki konkursu plastycznego Naśladować mistrza, inspirowanego dziełami twórcy.

Zebrani mieli okazję wysłuchać najważniejszych faktów z historii szkoły, opracowanych przez nauczyciela historii – Krzysztofa Nowaka wraz z uczniami.

Część artystyczna zachwycała wernym odwzorowaniem matejkowskich postaci, które na moment ożyły i opuściły ramy obrazów. Pojawił się m.in. Stańczyk, zaci królowie, Bona, orszak dworski i prawdziwi rycerze. Nie zabrakło także biograficznych akcentów – żona malarza, Teodora, nadal zazdrosna o męża, niepokoila się rodzinnym wyjazdem do Wiśnicza. Barwny spektakl zakończył dostojny pochód wszystkich postaci, które wykonały hymn szkoły przy akompaniamentem byłego nauczyciela szkoły i autora melodii do niego, ks. Mariusza Mendyka. W spektakularnym przedstawieniu udział wzięli młodzi aktorzy ze szkolnych ławek, ale i nauczyciele oraz absolwenci. Ci ostatni odwiedzili swoją szkołę tego dnia dość licznie, prezentując swoje talenty – zebrani mieli okazję m.in. wysłuchać koncertu skrzypcowego w wykonaniu Agnieszki Zięby. Samą galę prowadzili również zdolni absolwenci – Patrycja Pilch i Bartosz Bajak.

Na zakończenie uroczystości, gospodarz gminy – burmistrz Roman Ptak złożył gratulacje na ręce dyrektor Marty Grochot i podziękował wszystkim pedagogom za trud włożony w wychowanie młodego pokolenia. Został także poproszony o odkrojenie pierwszego kawałka tortu w kształcie szkoły, co uczynił wspólnie z wizytator Kuratorium Oświaty w Krakowie, Marią Marzec. Nie zabrakło gratulacji i życzeń od władz gminy Niepołomice. Na ręce dyrektor Marty Grochot przekazano specjalny graver, upamiętniający 130-lecie działalności szkoły.

W czasie uroczystości był również czas na podzielenie się osobistymi refleksjami. Wzruszającym momentem okazało się wystąpienie wnuczki pierwszego kierownika szkoły, Aleksandra Zielińskiego, którego portret wisi do dziś w szkolnych murach. Monika Gwardys wspominała dziadka, który zawsze przedstawiał Wolę Zabierzowską jako krainę baśniową.

Za pielęgnowanie tradycji matejkowskich podziękowali przedstawiciele dwóch muzeów – Domu Matejki w Krakowie i Muzeum Pamiątek po Janie Matejce Koryznówka w Wiśniczu.

Po uroczystości goście mieli możliwość spacerować się po szkolnym korytarzu, który na jeden dzień zamienił się w muzeum prezentujące wspaniałe ekspozycje, historyczne zdjęcia, sentymentalne przedmioty. Goście mieli okazję zapoznać się z żywą historią szkoły, na własne oczy zobaczyć archiwalne dokumenty nawet z roku 1899, świadectwa, kroniki, księgi uczniów, które są pieczołowicie przechowywane w jej murach. Można było odnaleźć siebie na starej fotografii lub odbity paluszek w szkolnej kronice, a także cofnąć się w czasie o dwadzieścia lat i zobaczyć film z obchodów wręczenia szkole sztandaru w roku 1999.

Uroczysta gala była okazją do wspomnień, ale także i podsumowania 130-letniej działalności szkoły. Cała społeczność szkolna wspólnie świętowała ten historyczny moment, czego symbolicznym wyrazem było smakowanie tortu w kształcie budynku szkoły.

ANNA SIEK

wicedyrektor SP w Woli Zabierzowskiej

Jak wyrazić wdzięczność

Corocznie organizowana w Domu Kultury w Woli Zabierzowskiej Akademia Wdzięczności stała się tradycją, która trwa ćwierć wieku. Nie zabrakło tej uroczystości także w bieżącym roku. W niedzielę 17 listopada wraz z parami świętującymi 25- lub 50-lecie zawarcia związku małżeńskiego młodzi aktorzy obchodzili srebrny jubileusz istnienia Akademii

Podczas tego wieczoru nie zabrakło życzeń malowanych słowem i śpiewem, wręczania kwiatów, ocierania ukradkiem łez wzruszenia, a także lampki szampana wzniesionej przy toaście za kolejne szczęśliwe lata. Życzenia Jubilatów składali także licznie zgromadzeni goście. Młodzież życzyła Jubilatów pomyślności, szczęścia oraz kolejnych pięknych rocznic. Wśród świętujących srebrne gody byli Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice Roman Ptak z małżonką, występując tym razem w podwójnej roli. Podczas poczęstunku, który nastąpił po części oficjalnej, szanowni Jubilaci dzielili się własnymi, sprawdzonymi sposobami na udane życie we dwoje.

Nim goście usiedli przy suto zastawionych stołach i poczuli się niemal jak na weselu, młodzież z grupy teatralnej, działającej przy Parafii Opieki NMP w Zabierzowie Bocheńskim pod przewodnictwem ks. Piotra Ziolo i polonistki, Marii Baran, zadbała o chwilę refleksji i zaprosiła zgromadzonych na ucztę duchową, prezentując spektakl pt. *Pamiętniki Adama i Ewy*. Sztuka powstała na bazie utworu Marka Twaina o tym samym tytule.

Aktorzy zaprosili widzów do rajskiego ogrodu, gdzie w postaciach pierwszych ludzi mogli oni odnaleźć odzwierciedlenie małżeńskiej codzienności, wzajemnego – nierzadko pełnego nieporozumień – poznawania się, wspólnego budowania domu, wielu trudów i radości, a w końcu również i rodzicielstwa. Wychodząc na scenę, aktorzy chcieli pokazać, że biblijna opowieść stanowi tak naprawdę symbol, w którym każdy może odnaleźć siebie. Dlatego na scenie pojawiło się pięć Ew i tyłuż Adamów. Każde z nich na swój sposób prezentowało jedność i odmienność charakterów. W klimat przedstawienia doskonale wprowadziły widzów słowa piosenki Budki Suflera z telewizyjnego serialu „Adam i Ewa”. W dalszej części muzyka przeplatała się z kolejnymi scenami, będąc swego rodzaju narratorem.

Nie sposób streścić tu całego scenariusza, gdyby jednak chcieć zamknąć przesłanie spektaklu w kilku słowach, to najlepiej wyraża je ostatnie zdanie, padające z ust mężczyzny: *Gdziekolwiek jest Ona, tam właśnie jest Raj*.

Tydzień później, tj. 24 listopada, młodzież zaprezentowała spektakl po raz drugi, aby ten piękny przekaz miał szansę dotrzeć nie tylko do gości zaproszonych na Akademię Wdzięczności, ale do wszystkich zainteresowanych.

W imieniu aktorów serdecznie dziękuję, że po raz kolejny spotkaliśmy się z niezwykle ciepłym przyjęciem i dobrym słowem. Utwierdzają nas one w przekonaniu, że warto spędzać jesienne wieczory na przygotowaniach spektaklu.

PATRYCJA PILCH

odtwórczyni jednej z ról

Śladami świętej Kingi

Śladami świętej Kingi to innowacja pedagogiczna, która od trzech lat realizowana jest z grupą Słoneczek z Podłęża. Przedszkolaki poznały ważne miejsca w Polsce związane z tą wyjątkową postacią. Tym razem swoje kroki skierowali na Węgry, a więc w miejsce, gdzie się urodziła.

Święta Kinga patronką przedszkola została w 2005 roku. W tym samym czasie patronatem objął nas Konsulat Generalny Węgier, z którym od tych 14 lat ściśle współpracujemy.

15 października we wczesnych godzinach porannych, po pożegnaniu rodziców grupa Słoneczek wyruszyła w podróż. Celem było niezwykle urokliwe Szentendre, dawna stolica Węgier, gdzie na nasze przebycie czekali przedstawiciele jednego z tamtejszych przedszkoli. Przedszkolaki miały okazję pobawić się z rówieśnikami, wziąć udział w zajęciach edukacyjnych i degustować węgierskie przysmaki. Po niezwykle miłej wizycie przejechaliśmy do Domu Polskiego w Budapeszcie na miejsce naszego noclegu.

Kolejny dzień powitał nas piękną pogodą. Zaczęliśmy od wyjazdu na Górę Gellerta ze słynną Cytadelą i Pomnikiem Wolności skąd rozpościerał się przepiękny widok na Dunaj. Pani przewodnik zaciekała wszystkich swoimi opowieściami o historii Budapesztu i jego atrakcjach jak np. zabytkowa kolejka kursująca z Wyspy Małgorzaty. Mieliśmy okazję oglądać

Most Łańcuchowy, poznaliśmy historię oraz legendy z nim związane, dowiedzieliśmy się, że kiedyś stanowił pierwsze stałe połączenie leżących po przeciwnych stronach Dunaju, Budy i Pesztu.

Zwiedziliśmy także bazylikę św. Stefana, która poświęcona została pierwszemu węgierskiemu królowi Stefanowi I. Mieliśmy okazję obejrzeć jej przepiękną architekturę, zdobienia, liczne rzeźby i malowidła ścienne. Tutaj czekała na nas kolejna niespodzianka, nasza grupa mogła obejrzeć kaplicę Matki Boskiej Częstochowskiej.

Następnie przejechaliśmy na Wzgórze Zamkowe, które zostało w całości wpisane na listę UNESCO. Główną atrakcją wzgórza jest zamek królewski. Tutaj wykonaliśmy sobie pamiątkowe zdjęcia pod Fontanną Macieja, zobaczyliśmy Pałac Sándora, oficjalną siedzibę Prezydenta Węgier. Jednak największe zainteresowanie dzieci wzbudziła zmiana warty. Po pysznym obiedzie czekała nas kolejna atrakcja, był nią Ogród Zoologiczny.

ZOO w Budapeszcie zostało założone w 1866 roku i jest najstarszym na

Węgrzech oraz jednym z najstarszych w Europie, w którym mieszka ponad 5000 zwierząt, takich jak: tygrysy, niedźwiedzie grizzly i niedźwiedzie polarne, żyrafy, pingwiny, goryle, orangutany, a nawet lemury.

Wycieczka do ZOO była dla nas niezwykle interesująca, mogliśmy podejrzeć zwierzęta podczas karmienia, zabaw i leniuchowania.

W ostatnim dniu wycieczki, 18 października dzieci zaproszone zostały przez ks. Krzysztofa Grzelaka do Polskiej Parafii Personalnej, gdzie po wspólnej modlitwie i wysłuchaniu krótkiej historii powstania kościoła oglądnięty i ucałowały relikwie naszej patronki, św. Kingi.

Ostatnim punktem naszej wycieczki był Pałac Cudów – interaktywne muzeum, prawdziwy raj dla młodych odkrywców. Tutaj w sposób przystępny, zabawny, dostarczający wielu przeżyć dzieci mogły zapoznać się z prawami natury, zjawiskami fizycznymi i zdumiewającym światem, jaki je otacza. Najbardziej emocjonującym przeżyciem był pokaz doświadczeń chemicznych.

Po tych wszystkich atrakcjach czekała na nas droga powrotna. Zadowoleni, z głowami pełnymi niedawno przeżytych wrażeń dotarliśmy do Podłęża. Stęsknieni rodzice czekali już na swoich małych, dzielnych podróżników.

Bardzo serdecznie dziękujemy Burmistrzowi Niepołomicz za wsparcie naszego projektu i dofinansowanie wyjazdu, a Arance Makłowicz i Peterowi Kerteszowi za pomoc w przygotowaniu atrakcji dla naszych przedszkolaków.

Polak, Węgier dwa bratanki – potwierdzenie słów tego powiedzenia my jako wychowawcy i nauczyciele znaleźliśmy podczas tej wycieczki. Dzieci udowodniły bowiem, że pomimo barier językowych potrafią się wspaniale ze sobą bawić.

IWONA TABORSKA

RENATA BALAWENDER

Przedszkole św. Kingi w Podłężu

Tadeusz Kościuszko

wielki Polak, Patron Szkoły Podstawowej nr 1 w Niepołomicach

Zofia Klima

nauczyciel bibliotekarz SP nr 1 w Niepołomicach

W ramach edukacji czytelniczej i medialnej uczniom klas 0-5 przybliżono postać patrona naszej szkoły – Tadeusza Kościuszki, wielkiego Polaka i bohatera narodowego

Podczas spotkań październikowych i listopadowych uczniowie dowiedzieli się o tym, że Tadeusz Kościuszko uczęszczał do Szkoły Rycerskiej w Warszawie, walczył o niepodległość Polski i Stanów Zjednoczonych, przyjaźnił się z Thomasem Jeffersonem, trzecim prezydentem USA. Za bohaterską postawę w bitwie pod Zielęciami w czasie wojny polsko-rosyjskiej w 1792 r. został odznaczony przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego Orderem Virtuti Militari. Był Naczelnikiem Powstania Kościuszkowskiego, które wybuchło przeciw Rosji i Prusom w 1794 r. Rodacy docenili zasługi Tadeusza Kościuszki, w 1820 r. usypali mu kopiec w Krakowie, do którego przybywali Polacy ze wszystkich trzech zaborów. Jego postać została utrwalona w literaturze, muzyce, malarstwie, na banknotach, medalach jubileuszowych. W Polsce wiele szkół i ulic nosi jego imię. Na świecie znajdują się także miejsca, które sławią bohatera, np.

Góra Kościuszki w Australii.

Dzieci wysłuchały fragmentu książki Izabeli Degórskiej pt. *Tadeusz Kościuszko – wakacje z wodzem*, obejrzały prezentację m.in. z reprodukcjami obrazów wybitnych malarzy: Wojciecha Kossaka *Przysięga Tadeusza Kościuszki na Rynku Krakowskim*, Wojciecha Kossaka i Jana Styki *Panorama Racławicka* oraz Michała Stachowicza *Inauguracja sypania Kopca Kościuszki w dniu 16 października 1820, Nauczyciel szkółki ludowej z dziatwą szkolną na Kopcu Kościuszki*. Dzieciom przybliżono czas, w którym żył Kościuszko. Najmłodszy uczniowie mieli okazję sprawdzić swoje umiejętności plastyczne, kolorując postać kosyniera lub portret Kościuszki, a starsi wiedzę, rozwiązując krzyżówkę historyczną. Młodych czytelników zapraszamy do przeczytania książki Izabeli Degórskiej pt. *Tadeusz Kościuszko – wakacje z wodzem* i życzymy dobrej lektury.

Świętujemy Odzyskanie Niepodległości

Mariola Senderek, Maria Zielińska

8 listopada w Przedszkolu Tygrysek obchodziliśmy 101. Rocznicę Odzyskania przez Polskę Niepodległości. Z tej okazji wszystkie dzieci uroczyście świętowały ten wyjątkowy dla Polaków dzień

Spotkanie rozpoczęła dyrektor, która powitała zgromadzone dzieci oraz pracowników przedszkola. Następnie najstarsze grupy zaprezentowały krótki program artystyczny, podczas którego przedstawiły wiersze i piosenki dotyczące historii naszego kraju oraz polskich symboli narodowych.

Na zakończenie uroczystości, dokładnie o godz. 11:11, wszystkie przedszkolaki wraz z personelem placówki odśpiewały Hymn Polski *Mazurek Dąbrowskiego*. Tym samym włączyliśmy się w ogólnopolską akcję „Szkoła do hymnu” orga-

nizowaną przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Dzięki udziałowi w tego typu uroczystościach, przedszkolaki od najmłodszych lat uczą się patriotyzmu oraz kształtują pozytywne postawy przywiązania do kraju ojczystego.

Dzień Życzliwości

Małgorzata Wolińska

21 listopada w Szkole Podstawowej nr 3 w Niepołomicach – Podgrabiui królował kolor żółty: kolor optymizmu i słońca. Dużo mówiliśmy o życzliwości, o postawach godnych naśladowania i dobru, które zawsze wraca.

W niektórych klasach bawiliśmy się w zabawę w cichego przyjaciela, polegającą na robieniu drobnych przyjemności i dobrych uczynków sobie nawzajem. Powstało mnóstwo prac plastycznych pełnych słońca i radości. Na korytarzach można było zrywać sobie karteczki z miłymi sentencjami.

W głosowaniu na najbardziej życzliwego nauczyciela wygrał pan Marcin.

Wśród uczniów również wyłoniliśmy najżyczliwszych. Zaszczytny tytuł najżyczliwszej uczennicy otrzymała Julia z klasy VIII, a najżyczliwszego ucznia Tomek z klasy III.

Mam nadzieję, że atmosfera życzliwości zagości u nas na stałe, a nie tylko w tym jednym dniu.

0 niepodległości w przedszkolu

Beata Witkowska, Karolina Kościółek

W przedszkolu w Podłężu 8 listopada obchodziliśmy Narodowe Święto Niepodległości.

Z tej okazji wszystkie grupy zebrały się w celu przedszkolnym, aby uroczyście świętować ten wyjątkowy dla Polaków dzień. Podczas występów dzieci ubrane na galowo recytowały wiersze patriotyczne opowiadające o historii Polski. Dumnie odśpiewały cztery zwrotki hymnu państwowego. Każda grupa wiekowa zaśpiewała wybraną pieśń patriotyczną. Głównym celem obchodów było kształtowanie miłości i przywiązania do kraju ojczystego, jego kultury i tradycji oraz poznanie symboli narodowych.

Również grupa 5-latków, odbywająca w tym czasie turnus sanatoryjny w Kopalni Soli Wieliczka, nie zapomniała o tym szczególnym dniu.. Dzieci z symbolicznymi biało-czerwonymi kotylionami uroczyście odśpiewały hymn narodowy, wysłuchały prelekcji nt. historii swojej ojczyzny, przypomniły sobie symbole narodowe oraz wysłuchały pieśni patriotycznych, by w ten sposób włączyć się w obchody odbywające się w przedszkolu.

Reprezentantów przedszkolaków wraz z porcem nie zabrakło na mszy świętej i obchodach: 10 listopada w Podłężu oraz 11 listopada w Niepołomicach.

Święto Niepodległości stało się bardzo radosnym dniem w naszym przedszkolu, okazją do budzenia oraz kształtowania postawy patriotycznej i szacunku dla Ojczyzny.

Młodzi dla planety, czyli Tydzień Edukacji Globalnej

Grażyna Rosiak

nauczyciel SP w Woli Batorskiej i SP nr 1 w Niepołomicach

Kinga Czupryna

nauczyciel SP w Woli Batorskiej

Na przestrzeni kilku ostatnich lat wzrasta świadomość tego, że o naszą planetę należy dbać i kwestii tej nie można odkładać na później. Uczniowie Szkoły Podstawowej im. Wincentego Witosa w Woli Batorskiej oraz Szkoły Podstawowej nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Niepołomicach udowodnili, że sprawa ta nie jest im obojętna i z wielką ochotą wzięli udział w Tygodniu Edukacji Globalnej, który odbył się od 18 do 24 listopada 2019 roku. Z tej okazji odbyły się w placówce liczne akcje, które pozwoliły na lepsze zrozumienie wielu zjawisk, które prowadzą do degradacji naszej planety

Jedną z form uświadamiania były warsztaty edukacyjne Młodzież dla klimatu, które objęły szereg działań na rzecz samego klimatu i nie tylko. W ramach tego wydarzenia przeprowadzono konkurs plastyczny, zaprojektowano ulotki informacyjne o tematyce związanej ze zmianami klimatycznymi, a także przyłączono się do akcji „Miesiąc dla klimatu”. Ważnymi działaniami było przygotowanie prezentacji multimedialnej oraz przeprowadzenie akcji Sadzimy drzewo dla klimatu – listopad 2019. Uczniowie mieli okazję wziąć udział w wirtualnym festiwalu pn. Tydzień Edukacji Global-

nej, na którym wypracowali sposoby radzenia sobie z lokalnym problemem, jakim jest zanieczyszczenie powietrza przez spalanie śmieci i paliw stałych. Istotnym elementem projektu była także kwestia informacyjna dotycząca społeczności lokalnej. Temat ten dotyczył zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi.

Akcja była odzwierciedleniem młodych skierowanym przeciw destrukcji naszego świata. Zjawiska, takie jak smog, jego skutki dla zdrowia nie są tematem tabu i należy im przeciwdziałać za pomocą każdego z możliwych sposobów.

Zdrowie z Kopalni Soli Wieliczka

Karolina Kościótek

nauczycielka w PS w Podtężu

Dzieci z Przedszkola Samorządowego im. św. Kingi po raz kolejny uczestniczyły w turnusie sanatoryjnym w Uzdrowisku Kopalni Soli Wieliczka. Turnus trwał od 21.10 do 8.11.2019 roku i obejmował 14 zjazdów dziennych i jeden zjazd nocny. Uczestniczyła w nim grupa 5-latków IIIa Misie.

Codziennie dzieci stawały się w kopalni z samego rana, gdzie zjeżdżały windą 135 m pod ziemię i dawnymi korytarzami docierały do komór. W trakcie pobytu dziennego przedszkolaki uczestniczyły w zajęciach ruchowych i oddechowych pod okiem fizjoterapeutów. Każdego dnia nie zabrakło czasu na realizację podstawy programowej oraz programu wychowania

przedszkolnego. Był też czas na ćwiczenia oddechowe na tętni.

Pobył dzieci w podziemiach w tym specyficznym leczniczym mikroklimacie na pewno pozytywnie wpłynie na ich zdrowie i na długo pozostanie w pamięci.

Najważniejsze, żeby pamiętać

Joanna Bajera

Listopad był w Szkole Podstawowej w Suchorabie tradycyjnie czasem refleksji i zadumy. Odwiedziliśmy groby bliskich, ale też obcych – żołnierzy na Cmentarzu nr 376 z I wojny światowej. W Suchorabie spoczywają wojskowi z armii austro-węgierskiej oraz żołnierze rosyjscy.

Uczniowie szkoły w Suchorabie od ponad 20 lat troszczą się o ten teren. Sprzątają na bieżąco, a na Święto Zmarłych przygotowują dekoracje i zapalają znicze. Ta żywa lekcja historii przypomina młodzieży o przeszłości, ukazuje skutki wojen. Uczy tolerancji i szacunku do miejsc pamięci. Cieszymy się, że to właśnie nam przypadła rola opiekuna cmentarza wojennego w naszej małej ojczyźnie Suchorabie.

Tańczymy jesienną czaczą

Danuta Burza, Paulina Pacek

Mimo że to nie karnawał, w przedszkolu w Zabierzowie Bocheńskim u Smerfów i Kubusiów odbył się Jesienny bal cza cza cza. Dzieci przybyły do przedszkola w kolorowych jesiennych strojach. Były drzewa jesienne, zwierzęta leśne, ptaki, grzybki, liście, leśniczka, a przede wszystkim Pani Jesień.

Bal rozpoczął się wyjątkowym pokazem mody. Dzieci prezentowały swoje piękne stroje przy dźwiękach muzyki Johanna Straussa. Były wspólne tańce i śpiewanie. Muzyka porywała wszystkich przedszkolaków do tańca. Jako przerywniki służyły przygotowane zabawy i konkurencje.

Jesień to piękna kolorowa pora roku. I tak było również na naszym balu. Uczestnicy bawili się doskonale, czego dowodem były przepiękne uśmiechy na twarzach. Na zakończenie każde dziecko otrzymało dyplom wraz z pamiątkowym zdjęciem z balu.

Słoneczne maluchy

Aneta Kurak

14 października w Przedszkolu Słoneczna Kraina był dniem wyjątkowym. Od samego rana czuć było niecodzienną atmosferę – nowe dekoracje w sali, odświętne stroje dzieci oraz pań, ostatnie powtórki piosenek. Zbliżało się pasowanie na przedszkolaka...

Był to pierwszy ważny występ trzylatków, które od września dzielnie zadawały się w naszym przedszkolu. Pomimo stresu i lęku maluchy wykazały się dużą odwagą i koncentracją podczas swego debiutu przed dyrekcją, wychowawcami oraz starszymi kolegami. Po występie artystycznym przyszła kolej na pasowanie. Pani dyrektor położyła na ramieniu każdego dziecka zaczarowany ołówek, który sprawił, że zostały przyjęte do grona prawdziwych przedszkolaków. Dzieci obiecały, że od tej pory ich buzie będą słoneczne – uśmiechnięte. Każdy przedszkolak otrzymał pamiątkowy dyplom oraz drobny upominek.

W tym roku do pasowania przystąpiły dwie grupy trzylatków – Pszczółki oraz Śrubeczki. Łącznie 40 maluchów. Ogromnie się cieszymy i życzymy samych sukcesów naszym dzielnym przedszkolakom!

Jesteśmy Polką i Polakiem

Danuta Burza, Paulina Pacek, Edyta Grzegorek

8 listopada w Przedszkolu Samorządowym z Oddziałami Integrycyjnymi w Zabierzowie Bocheńskim odbył się uroczysty apel z okazji Narodowego Święta Niepodległości.

Z tej okazji wszystkie grupy oraz zaproszeni rodzice zebrali się, aby uroczystość świętować ten wyjątkowy dla nas, Polaków, dzień. Program artystyczny zaprezentowany został przez dzieci z grup Kubusie i Muminki. Scenariusz montażu słowno-muzycznego obejmował treści historyczne, pieśni i wiersze o tematyce patriotycznej.

Dzieci w bardzo ciekawy sposób przedstawiły losy naszej ojczyzny, począwszy od zaborów, a skończywszy na roku 1918. Wspólnie odśpiewano hymn Polski – „Mazurek Dąbrowskiego”.

Głównym celem spotkania było kształtowanie miłości i przywiązania do kraju ojczystego, jego kultury i tradycji. Podniosły nastrój, powaga, stroje apelowo z przypiętym kotylionem, symbole narodowe, wystrój przedszkola sprawił, że ten dzień z pewnością na długo pozostanie w pamięci wszystkich uczestników.

Obchody Dnia Patronki lekcją patriotyzmu

Alicja Włodarczyk

nauczycielka w SSP im. Lady Sue Ryder

Jesień i początek listopada to zawsze czas zadumy i refleksji. W Społecznej Szkole Podstawowej im. Lady Sue Ryder to rokrocznie czas obchodów Dnia Patronki – Lady Sue Ryder of Warsaw. Data uroczystości jest związana ze śmiercią Angielki – 2 listopada. W bieżącym roku szkolnym uroczyste obchody miały miejsce 31 października.

Tegoroczny program obchodów przygotowali uczniowie klas szóstych wraz z wychowawczyniami. W części oficjalnej głos zabierali: dyrektor szkoły Tomasz Donatowicz, przewodniczący Stowarzyszenia prowadzącego szkołę Stanisław Ptak, dyrektor Wydziału Edukacji w niepołomiczym magistracie Wiesław Bobowski oraz przewodnicząca rady rodziców Justyna Bogdańska-Wyszyńska. Wszyscy podkreślali znaczenie postaci Sue Ryder w historii, jej autorytet w kwestii działalności na rzecz innych oraz wielką miłość do Polski i Polaków – jako najcenniejsze wartości mające przyświecać uczniom szkoły.

Ten dzień był także doskonałą sposobnością do wyróżnienia uczniów w konkursach plastycznym i literacko-plastycznym zorganizowanych z okazji Dnia Patronki. Ich tematyka dotyczyła niesienia pomocy potrzebującym i związana była z biografią oraz działalnością patronki. Głównym hasłem było: „blue light of hope”, czyli „niesienie niebieskiego światła nadziei”. Dzieci pracowały pod czujnym okiem Iwony Kuś-Donatowicz, a ich twórcze i dojrzałe prace dotyczące niesienia pomocy i nadziei, wzbudziły szczerą zachwyt odwiedzających okolicznościową wystawę.

Pasowanie Biedroneczek

Joanna Różeńska

22 października 2019 r. w Przedszkolu Samorządowym nr 1 w Niepołomicach odbyła się uroczystość Pasowania na Przedszkolaka dzieci z najmłodszej grupy Biedroneczek. Spotkanie rozpoczęło się od występu artystycznego. Dzieci zaprezentowały przygotowane wierszyki, piosenki oraz taniec. Dla większości był to pierwszy taki występ, jednak Biedroneczki spisały się na medal, czym udowodniły, że zasługują na mia-

Uroczystości uświetnił występ szkolnego chóru pod kierownictwem Joanny Gutowskiej-Kuźmich, który wykonał m.in. ukochaną pieśń patronki – „O, mój rozmarynie”.

W dalszej części obchodów szkolnego święta dyrektor szkoły wręczył najzdolniejszym uczniom stypendia za szczególne dokonania naukowe i sportowe.

Kim była Sue Ryder? Była skromną, niewielkiej postury Angielką, która podczas II wojny światowej służyła w tajnej formacji armii brytyjskiej zajmującej się dywersją i wspieraniem ruchu oporu w okupowanej Europie. Do końca życia kierowała założoną przez siebie międzynarodową fundacją charytatywną swojego imienia. Po wojnie podjęła się organizowania pomocy humanitarnej dla Polski, a także innej działalności charytatywnej, w tym pomocy byłym więźniom obozów nazistowskich oraz ratowania osób skazanych na śmierć w więzieniach alianckich. W 1957 roku dostała Order Imperium Brytyjskiego, a w 1976 – Order św. Michała i św. Jerzego. W 1978 r. otrzymała tytuł para Anglii, przyjmując za swoją siedzibę Warszawę. Kilka uniwersytetów przyznało jej tytuł doktora *honoris causa*, były to uczelnie w Liverpoolu, Exeter, Leeds, Kent, Londynie i Cambridge. Została również honorowym obywatelem Warszawy, Konstancina-Jeziornej i Gdyni. Jej imię noszą skwery w Gdyni i Warszawie oraz ulica w Konstancinie. Szkoła w Niepołomicach jest jedyną szkołą w Polsce, noszącą jej imię.

no prawdziwych przedszkolaków. Po części artystycznej, dyrektor dokonała aktu pasowania, czyli dotknięcia ogromną kredką ramienia każdego dziecka. Na pamiątkę tego ważnego wydarzenia, dzieci otrzymały dyplomy oraz słodkie upominki. Zwieńczeniem uroczystości był tort niespodzianka – oczywiście w kształcie biedroneczki. Gratulujemy wszystkim Biedroneczkom i życzymy, aby pobyt w przedszkolu był dla nich czasem radosnym i pełnym niezapomnianych chwil.

Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka

Justyna Błasińska
koordynatorka akcji

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Niepołomicach wziął udział w światowych obchodach Międzynarodowego Dnia Praw Dziecka, organizowanych przez UNICEF Polska. W tym roku przypada okrągła, 30. rocznica uchwalenia Konwencji o prawach dziecka

W 1989 roku Organizacja Narodów Zjednoczonych przyjęła uniwersalny dokument gwarantujący wszystkim dzieciom na świecie ich prawa. Chronią one dzieci, ale i wspierają je w prawidłowym rozwoju. Znajomość tych praw pozwala najmłodszym uchronić się przed różnymi niebezpieczeństwami. Z drugiej strony, daje im możliwość aktywnego uczestniczenia w podejmowaniu decyzji, które ich dotyczą.

Rolą dorosłych jest nie tylko dbanie o to, aby prawa dziecka były przestrzegane, ale także szerzenie wiedzy o nich, w tym edukowanie dzieci.

Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka pod egidą UNICEF to wydarzenie, które jednoczy wszystkie dzieci na świecie. W wielu krajach dzieci oraz dorośli podejmują w tym dniu wspólne inicjatywy, których celem jest okazanie wsparcia i solidarności z dziećmi, których prawa nie są respektowane. To radosny dzień, ale z poważnym przesłaniem.

W obchody Międzynarodowego Dnia Praw Dziecka włączyły się placówki edukacyjne w Polsce. Setki szkół i przedszkoli zdecydowały się uczcić 30. rocznicę uchwalenia Konwencji

o prawach dziecka. Do akcji przystąpiła także nasza szkoła, która zorganizowała w ramach tego dnia specjalne warsztaty. W ramach tych zajęć uczniowie poznawali swoje prawa. Odkrywali, jakie elementy życia są naprawdę ważne i co sprawia, że ich dzieciństwo jest szczęśliwe. Mogli dowiedzieć się, jak zmieniały się poglądy dorosłych na temat ich praw i jak powstała idea uchwa-

lenia Konwencji o prawach dziecka. W trakcie wyświetlania filmów przygotowanych przez UNICEF uczniowie poznawali swoich rówieśników, którzy walczą o prawa dzieci.

W obchodach Międzynarodowego Dnia Praw Dziecka brały udział także przedszkolaki z Przedszkola Samorządowego nr 2 w Niepołomicach, dla których zajęcia zostały przygotowane przez nauczycielki. Aby uczcić ten szczególnie dzień, wszyscy ubrali się na niebiesko. Jest to bowiem kolor symbolizujący jedność z dziećmi na całym świecie.

Podsumowaniem akcji był szkolny konkurs o prawach dzieci: dla młodszych uczniów – plastyczny, zaś dla starszych – literacki.

Wychowanie przez czytanie

Katarzyna Kołodziej

Szkoła Podstawowa nr 2 w Niepołomicach

Szkoła Podstawowa nr 2 im. Króla Kazimierza Wielkiego zakończyła swoje działania w ramach ogólnopolskiego projektu *Wychowanie przez czytanie*, skierowanego do uczniów kl. 5-7. Celem programu jest wspieranie rozwoju moralnego młodzieży oraz promocja czytelnictwa i wartościowej literatury.

Nauczyciele przeprowadzili kilkanaście lekcji wychowawczych propagują-

cych między innymi takie wartości, jak: przyjaźń, odpowiedzialność, mądrość, szacunek, życzliwość czy uczciwość. Każdy wychowawca mógł zdecydować, o których z nich chce porozmawiać ze swoimi uczniami, zgodnie z potrzebami grupy i jej specyfiką.

Od września w klasach realizujących program odbywały się lekcje w oparciu o wartościowe opracowania z publika-

cji *Gorzka czekolada i inne opowiadania o ważnych sprawach*. W efekcie powstało mnóstwo plakatów i kilka filmów przygotowanych przez uczniów, które obrazowały omówione treści.

Lekcje o wartościach przyniosły wiele emocji, uczniowie bardzo się w nie zaangażowali. Koordynatorzy projektu, żywią ogromną nadzieję, że wnioski z nich płynące będą miały odzwierciedlenie w życiu codziennym, postawie i zachowaniu uczniów SP nr 2 w Niepołomicach.

Naśladowali mistrza

Marzena Dziadoń

zespół szkolno-przedszkolny w Woli Zabierzowskiej

28 listopada w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Woli Zabierzowskiej został rozstrzygnięty konkurs plastyczny *Naśladowując mistrza*

Celem konkursu było wykonanie pracy plastycznej inspirowanej dziełami wielkiego polskiego malarza Jana Matejki, który jest patronem szkoły w Woli Zabierzowskiej.

Do udziału w konkursie zostali zaproszeni uczniowie klas I-VIII wszystkich szkół w gminie Niepołomice. Na konkurs wpłynęło 38 prac, których poziom był bardzo wysoki. Komisja po burzliwych obradach zdecydowała się nagrodzić dzieła odznaczające się szczególną pomysłowością. Prace oceniono w dwóch kategoriach: klasy młodsze (I-III) i klasy starsze (IV-VIII). W każdej kategorii zostały przyznane trzy nagrody główne oraz wyróżnienia, w pierwszej kategorii trzy i w drugiej kategorii sześć.

Laureatami konkursu zostali:

I miejsce: Alicja Rogala, klasa II, Społeczna Szkoła Podstawowa im. Lady Sue Ryder w Niepołomicach;

II miejsce: Ewa Bożek, klasa III, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Woli Zabierzowskiej;

III miejsce: Szymon Madoń, klasa III, Szkoła podstawowa nr 2 w Niepołomicach;

I miejsce: Julia Podolecka, klasa VIII, Szkoła Podstawowa nr 2 w Niepołomicach;

II miejsce: Julia Dąbroś, klasa VIII, Społeczna Szkoła Podstawowa im. Lady Sue Ryder w Niepołomicach;

III miejsce: Dagmara Wąs, klasa VIII, Społeczna Szkoła Podstawowa im. Lady Sue Ryder w Niepołomicach.

Wyróżnienia otrzymali:

Jadwiga Froś, klasa III, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Woli Zabierzowskiej;

Lena Wolak, klasa III, Szkoła Podstawowa w Zabierzowie Bocheńskim;

Jakub Madoń, klasa I, Szkoła Podstawowa nr 2 w Niepołomicach;

Zuzanna Szczęśniak, klasa VII, Szkoła Podstawowa w Woli Batorskiej;

Zuzanna Cieluch, klasa V, Szkoła Podstawowa w Woli Batorskiej;

Tomasz Mardosz-Lisak, klasa V, Szkoła Podstawowa nr 2 w Niepołomicach;

Dominika Gruszka, klasa VIII, Społeczna Szkoła Podstawowa im. Lady Sue Ryder w Niepołomicach;

Ida Kocot, klasa VIII, Społeczna Szkoła Podstawowa im. Lady Sue Ryder w Niepołomicach;

Emilia Wilk, klasa VI, Szkoła Podstawowa w Woli Batorskiej.

Wszystkie prace wzbudziły zachwyt organizatorów, a ich autorzy zasługują na szczególną pochwałę i uznanie. Prace można podziwiać na wystawie w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Woli Zabierzowskiej.

Warsztaty kulinarne dla najmłodszych

Alicja Włodarczyk

uczestniczka warsztatów

Nadzieniec z białego maku, migdałów, orzechów w świeżym i pulchym cieście drożdżowym. Co to takiego? Oczywiście rogaliki świętomarcińskie. Tradycja ich wypiekania wiąże się z Poznaniem, a początki sięgają XIX wieku. Dziś ten produkt cukierniczy jest wpisany do rejestru chronionych nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych w Unii Europejskiej. Takie właśnie aromatyczne specjalności wielkopolskie wypiekały dzieci w Domu Kultury w Woli Zabierzowskiej pod życzliwym okiem pań z Koła Gospodyń z Sylwią Ostrowską, Mistrzynią Smaku, na czele.

Na zaproszenie organizatorów odpowiedziało niemal trzydzieścioro dzieci wraz z rodzicami. Tak więc Dom Kultury w Woli Zabierzowskiej wypełnił się w sobotnie popołudnie, w przededniu święta św. Marcina, radosnym gwarem. Najmłodsi mieli za zadanie rozwałkowanie na odpowiednią grubość pięknie wyrośniętego ciasta drożdżowego, pokrojenie go na kwadraty, posmarowanie wcześniej przygotowanym nadzieniem,

a następnie wszyscy zwinnie zwijali swoje rogaliki. Po upieczeniu był czas na ozdabianie ich lukrem i migdałami. Zaangażowanie najmłodszych było ogromne.

Czekając na wypiekanie i lukrowanie, dzieci miały okazję przyczynić się do przygotowań do zbliżającego się Dnia Niepodległości. Własnoręcznie, wraz z Kołem Gospodyń, wykonywały biało-czerwone kotyliony, które następnego dnia były przypinane do piersi gościom uczestniczącym w obchodach 101. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.

Popołudnie minęło więc najmłodszym i twórczo, i pracowicie. Serdeczne podziękowania należą się paniom z Koła Gospodyń w Woli Zabierzowskiej za ich działania na rzecz lokalnej społeczności, krzewienie w młodych ducha patriotyzmu i udzielanie lekcji kulinarnych ukazujących bogactwo różnych regionów Polski. W planach jest wypiekanie pierniczek na Boże Narodzenie. I najmłodsi, i starsi nie

mogą się doczekać. Takie soboty niewątpliwie łączą pokolenia. W imieniu rodziców małych piekarczyków – dziękuję!

Przepis Koła Gospodyń na rogaliki świętomarcińskie:

Składniki na ciasto drożdżowe:

1 kg mąki pszennej
6 jaj
0,5 kostki masła
2 łyżki cukru
50 g drożdży
1 szklanka mleka

Składniki na masę:

1,5 szklanki cukru pudru
200 g migdałów i orzechów
100 g białego maku
200 g śmietany 18%

Trudna jesień Żubrów

Zakończyła się pierwszoligowa jesień na Stadionie Miejskim w Niepołomicach. W ostatnich miesiącach Żubry niestety nie rozpieszczały kibiców swoimi wynikami

Zdecydowanie domowe wyniki piłkarzy osiągnane w ostatnim czasie powinny szybko pójść w niepamięć. Jesienią 2019 roku Puszcza wygrała tylko jedno spotkanie u siebie i jedno zremisowała. W pozostałych przypadkach rywale wyjeżdżali z Niepołomic z pełną pulą.

W ostatnich sezonach podopieczni trenera Tomasza Tułacza przyzwyczaili swoich sympatyków, że większość punktów zdobywają przed własną publicznością. K2 było synonimem zwycięstw i to rywale, często wyżej notowani, przyjeżdżając do Niepołomic, szukali wymówek, zasłaniając się specyfiką stadionu czy niewygodną ich zdaniem grą piłkarzy Puszczy. Tym razem było zgoła odmiennie.

O ile sezon Żubry zaczęły od bezbramkowego remisu z GKS-em Jastrzębie, tak później jedynym pozytywnym ligowym akcentem była wygrana z GKS-em Tychy, która okazała się wyjątkiem potwierdzającym smutną regułę.

Zupełnie inaczej Puszcza prezentowała się na wyjazdach. Zespół rozpoczął od mocnego uderzenia, wygrywając pierwsze cztery batalie w delegacjach i stając się w tym aspekcie ligowym fenomenem. W rezultacie Żubry nadal mogą się pochwalić zaledwie jedną przegraną na wyjazdach, co stanowi najlepszy wynik w całej lidze.

Choć sytuacja drużyny w tabeli po rozegraniu 19 kolejek (stan na 27 listopada) jest trudna, bo Puszcza nie ma praktycznie żadnej przewagi nad strefą spadkową, tak pewnym pozytywem będzie wiosenny kalendarz. Żubry z bezpośrednimi rywalami w walce o utrzymanie zagrają w Niepołomicach i nikt przy Kusocińskiego nie wyobraża sobie, że domowa impotencja będzie trwała nadal.

W kontekście ostatnich miesięcy szczególnie w pamięć kibiców zapadnie data 25 września. Wówczas rekordowe 2 tysiące widzów obejrzało pojedynek Puszczy z najbardziej medialną i jedną z najlepszych drużyn w Polsce, Legią Warszawa. Faworyt do zwycięstwa w rozgrywkach Totolotek Pucharu Polski wygrał w Niepołomicach 0-2, komplementując po meczu postawę podopiecznych Tomasza Tułacza.

Żubry w walce o ligowe punkty będziemy mogli zobaczyć dopiero w marcu. W pierwszej kolejce rozegranej w 2020 roku do Niepołomic przyjedzie inny *team* uwikłany w walkę o utrzymanie, a więc Chrobry Głogów. Będzie to więc znakomita okazja do wymazania z pamięci trudnych doświadczeń z domowych potyczek, jakich świadkami byliśmy w ostatnich tygodniach.

Wiosna zapowiada się więc zarówno fascynująco, jak i nerwowo. Kibice z pewnością nie będą mogli narzekać na brak emocji, a żeby przełamać niemoc, ich wsparcie stanie się niezbędne.

MAREK BARTOSZEK

Referat Promocji i Kultury
fot. Overlia Studio

Mistrzostwa Świata w Brnie

Kapitałny start karateków AKT w Mistrzostwach Świata Dzieci, Kadetów i Juniorów. Nasi zawodnicy przywieźli 63 medale (12 złotych, 23 srebrne i 28 brązowych). Zawody rozegrano 10 listopada w Brnie

To był prawdziwy bój. Zawody trwały aż 15 godzin! (od rana do północy). Wystartowało w nich 1200 zawodników z 11 państw. Karatecy rywalizowali na 10 matach. Niektórzy startowali w 5 różnych konkurencjach, a żeby dojść do finału, musieli stoczyć po 6-8 pojedynków.

Zanotowaliśmy kolejny wspaniały start. To potwierdza, że mamy skuteczny system treningowy i nasi karatecy nie mają sobie równych. Znowu jesteśmy najmocniejszą drużyną – drużyną zawodników, rodziców i wszystkich coachów zaangażowanych w przygotowanie dzieci – przyznał Michał Janusz, trener kadry dzieci w niepołomickiej AKT. – Jak zawsze wyciągniemy też wnioski, nad czym jeszcze popracować, bo trening karate to nieustanny rozwój fizyczny i przede wszystkim mentalny – dodaje.

Trener dzieci zdradził już miejsce kolejnych zawodów. W przyszłym roku będzie to Brazylia. I choć taki wyjazd stanowi spore wyzwanie organizacyjne i finansowe, ma nadzieję, że cała drużyna AKT wystartuje w tych zawodach. Silna ekipa młodych zawodników z Ameryki Południowej czeka na niepołomickich karateków, którzy nie odpuszczają i już szlifują formę do kolejnych startów.

Jeszcze raz gratulujemy zawodnikom znakomitych występów w Brnie. Po raz kolejny potwierdzili swoją klasę i pokazali prawdziwy hart ducha. Serdecznie dziękujemy wszystkim, którzy byli zaangażowani w przygotowania do zawodów.

JOANNA MUSIAŁ
AKT Niepołomice-Kraków
fot. Maciej Datka

Czek trafił do braci

Krzysztof Turecki

dyrektor operacyjny, Szkoła Futbolu Staniątki

Prawie 5 tysięcy złotych otrzymają, dzięki działaniom Szkoły Futbolu Staniątki, dwaj młodzi piłkarze chorujący na cukrzycę

Od początku 2019 roku Szkoła Futbolu Staniątki zachęcała wszystkich rodziców swoich wychowanków, ich rodziny oraz znajomych do włączenia się do wspólnej walki o zdrowie jednego z zawodników – 11-letniego Iwo Tynora.

W październiku 2018 roku u chłopca zdiagnozowano cukrzycę. Podobnego wsparcia potrzebuje także jego brat Bruno, który na cukrzycę choruje od małego. Ta akcja społeczna przebiegała pod hasłem #Jeśli Pomożesz Wszysko Możesz!

W rezultacie społeczność SFS przy wsparciu Fundacji Sportowcy Dzieciom ubierała z 1% podatku blisko 4.900 zł. Czek na taką kwotę został przekazany przez Dyrektora Operacyjnego SFS Krzysztofa Tureckiego braciom Iwowi

i Brunowi. To dzięki Wam Bruno oraz Iwo mogą teraz liczyć na roczne finansowanie kosztów stałego monitorowania glikemii!

Glikemia oznacza stężenie glukozy we krwi. Jest to badanie przesiewowe w kierunku cukrzycy. Podstawowym elementem jest pomiar stężenia glukozy (cukru) przy pomocy kosztownego systemu monitorowania. Kolejny rok badań zostanie sfinansowany z zebranych funduszy!

Wielkie brawa i słowa uznania należą się

nie tylko fundacji, która jak zwykle stała na wysokości zadania, ale i przede wszystkim Wam, drodzy rodzice! Dziękujemy za każdy wpłacony grosz, który przyczynił się do zebrania tak potrzebnej kwoty.

W 2020 roku będziemy kontynuować nasze działania. O szczegółach dowiecie się Państwo niebawem.

Złota gwiazdka od PZPN

Krzysztof Turecki

dyrektor operacyjny Szkoła Futbolu Staniątki

Szkoła Futbolu Staniątki otrzymała Złotą Gwiazdkę, czyli najwyższą ocenę w Programie Certyfikacji Szkółek Piłkarskich PZPN

Od 10 lat jesteśmy jedną z kilku tysięcy szkółek piłkarskich w Polsce – dzisiaj z wielką dumą mogę dodać, że jesteśmy jedną z 117 szkółek piłkarskich w Polsce i jedną z 25 w Małopolsce, która otrzymała Złotą Gwiazdkę od PZPN.

Jest to dla nas wielkie wyróżnienie i docenienie naszej pracy pod kątem sportowym, organizacyjnym i wizerunkowym. Nasza praca polega nie tylko na doskonaleniu umiejętności piłkarskich, ale odgrywamy również ważną rolę w procesie wychowania naszych podopiecznych poprzez sport – celem połączenia tych dwóch procesów jest wychowanie pełnowartościowego zawodnika i dobrego człowieka.

Standardy, jakie narzucił program Certyfikacji Szkółek Piłkarskich PZPN są bardzo wysokie, a spełnienie ich to nie była kwestia kilku ostatnich miesięcy, ale zasługa podejścia naszego zespołu do

pracy od wielu lat i stawiania sobie wysokich celów z każdym nowym sezonem, za co wszystkim dziękuję.

Na przestrzeni 10 lat zaufało nam już blisko 1000 rodziców, zapisując do nas swoje pociechy. Obecnie trenuje u nas blisko 400 zawodników już od

1,5. roku życia. Te liczby oraz otrzymana najwyższa ocena w Programie Certyfikacji Szkółek Piłkarskich PZPN dodatkowo nas motywują do dalszego rozwoju, pracy na jeszcze wyższym poziomie i stawiania sobie kolejnych ambitnych celów, które zagwarantują naszym wychowankom optymalne warunki do rozwijania swoich umiejętności i sportowej pasji.

Dziękuję wszystkim rodzicom, zawodnikom oraz kadrze szkoleniowej z którą mam przyjemność pracować – to nasz wspólny sukces.

MKS Spartakus Niepołomice liderem I ligi

Marek Burda
MKS Spartakus

Zawodnicy MKS Spartakus Niepołomice zadebiutowali w rozgrywkach I ligi badmintonu. I był to debiut nader udany. W pierwszym swoim meczu zespół Spartakusa pokonał 5-2 drużynę ABRM Zakopane i został liderem!

Mecz składał się z 7 pojedynków: 2 single męskie, 2 single żeńskie, debel męski, debel żeński i mixt (gra mieszana). Drużyna wystąpiła w tym meczu w składzie: Jakub Augustynek, Dariusz Janik, Jakub Nawrocki, Krzysztof Omilianowski, Stanisława Gruszczyńska, Kinga Kura, Kamilla Sagan-Gałazka. Trenerem zespołu jest Robert Fraś. Zawodnikami zgłoszonymi do rozgrywek, którzy wystąpią w kolejnych spotkaniach, są także: Paweł Mucha, Aleksandra Gwóźdź, Kamil Korbel, Gabriela Garlej.

W poprzednim sezonie 2018/2019 zespół niepołomicznych badmintonistów

wygrał rozgrywki II ligi badmintonu i uzyskał awans. W obecnym sezonie sportowym 2019/2020 klub z Niepołomic znajduje się w I lidze grupy południowej.

Badminton jako sport jest jeszcze w Polsce dyscypliną niedocenioną, lecz posiada olbrzymi potencjał. To sport, który wciąż się rozwija i zatacza coraz szersze kręgi, jest odpowiedni do uprawiania zarówno dla dzieci, młodzieży, dorosłych jak i seniorów, oraz daje olbrzymią satysfakcję. Wystarczy zobaczyć, a od razu chce się spróbować. Na każdym poziomie zawodowania daje wiele radości z gry.

Wszystkich chętnych zapraszamy na treningi badmintonu do Szkoły Podstawowej nr 2 w Niepołomicach. Są treningi na każdym poziomie umiejętności, począwszy od dzieci, poprzez młodzież, a także oddzielne treningi dla dorosłych.

Udział w meczu ligowym został dofinansowany ze środków Urzędu Miasta i Gminy w Niepołomicach oraz Starostwa Powiatowego w Wieliczce.

Wspaniałe sukcesy pływaków z Niepołomic

Krzysztof Kuryłek
Zarząd KS Fala

Ostatnie zawody Ogólnopolskie w Olkuszu przyniosły młodym pływakom z KS Fala aż 25 medali wywalczonych przez 14 zawodników

Najlepsi z najlepszych rozwijają swoje umiejętności pod skrzydłami trenera Klubu Sportowego Fala Niepołomice Arkadiusza Szewczyka. Młodzież z KS Fala podróżuje po całej Polsce, udowadniając najwyższy poziom w pływaniu. Ostatnie zawody, które odbyły się w Olkuszu 19 października, przyniosły nam kolejne medale i wyróżnienia. Otrzymały je:

Maksymilian Mrózek 3 złote medale
Flawia Kamzol 3 złote medale
Jan Tynor 2 srebrne, 1 brązowy
Karolina Mleko 1 złoty, 1 brązowy
Wiktoria Larysz 1 złoty, 1 brązowy
Nikoła Kuryłek 1 złoty, 2 srebrne
Marcel Kieroński 2 srebrne
Mikołaj Stanisław 1 złoty, 1 brązowy
Maryla Kieronska 2 złote
Kacper Żukowski 1 srebrny, 1 brązowy.

Nie zabrakło też medali za sztafety chłopców i dziewcząt, które zdobyły ko-

lejno 2 drugie miejsca. Wszystkim gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów.

Zapraszamy dzieci do sekcji pływackiej na krytej pływalni w Niepołomicach, w tej sprawie można się kontaktować z trenerem codziennie w godz. 16.00-20.00.

Może to Ty zostaniesz mistrzem...

Dziękujemy za zaangażowanie i ogromne wsparcie Burmistrza Niepołomic oraz Przedsiębiorstwu Wodociągi Niepołomice.

10 medali w Katowicach

26 października odbył się V Międzynarodowy Turniej Karate Kyokushin w Katowicach. W zawodach wzięło udział prawie 300 zawodników z Polski i z zagranicy

Zawody odbywały się w dwóch konkurencjach kata z podziałem na pasy oraz kumite (walka) z podziałem na kategorie wiekowe i wagowe. Niepołomicki klub reprezentowało 11 zawodników i zawodniczek: Karol Blicharski, Marcel Kaleta, Łucja Blicharska, Karolina Rożek, Emilia Rożek, Nadia Skowrońska, Witek Kałuża, Maksymilian Chytroś, Patryk Szelağ, Oliwier Dobrzeńiecki i Piotr Grzegorzek.

Zdobyliśmy 9 medali, równo po 3 w każdym kolorze. Najlepiej spisał się po raz kolejny Karol Blicharski w kategorii kumite 2012/2014 do 25 kg, który zwyciężył wszystkie cztery walki. Karol stanął także na pierwszym miejscu w konkurencji kata pomarańczowych pasów. Na pierwszym miejscu znalazł się także Piotr Grzegorzek w konkurencji kumite 2012/2014 powyżej 25 kg. Zwyciężył trzy walki, jednogłośnie werdyktem sędziów. Warto podkreślić, że były to jego pierwsze zawody, a staż treningowy ma zaledwie niecałe trzy miesiące. Oby tak dalej i pasja do karate nie trwała za krótko.

Na drugim miejscu stanął Witek Kałuża w kategorii kumite 2012/2014 do 25 kg, zwyciężył trzy walki. Natomiast finałową przegrał z kolegą z klubu. Na drugim miejscu stanął także Marcel Kaleta w konkurencji kata pomarańczowych pasów oraz Oliwier Dobrzeńiecki w kategorii kumite 2008/2009 do 30 kg. Zwyciężył dwie walki w dobrym stylu. Dalej walkę finałową przegrał z doświadczonym zawodnikiem po zaciętej dogrywce przez wskazanie sędziego.

Na trzecim miejscu stanęła Łucja Blicharska w konkurencji kata pomarańczowych pasów. Maksymilian Chytroś również uplasował się na trzecim miejscu w kategorii 2008/2009 powyżej 30 kg, zwyciężył dwie walki przez waza-ari, natomiast trzecią przegrał przez trafienie w głowę przez rywala. Na trzecim miejscu stanęła Emilia Rożek w konkurencji kumite 2012/2014 do 25 kg. Zwyciężyła aż trzy pojedynki, dzięki czemu mogła stanąć na podium na swoich pierwszych zawodach.

Patryk Szelağ w kategorii kumite 2008/2009 powyżej 30 kg nie zdobył

medalu, jednak stoczył bardzo wyrównany i zacięty pojedynek. Karolina Rożek w konkurencji kumite 2012/2014 również dobrze sobie poradziła i niedużo brakło, aby mogła stanąć na podium. Nadia Skowrońska w kategorii kumite 2008/2009 przegrała pierwszą walkę, gdyż została trafiona przez przeciwniczkę w głowę, czego już nie udało się później odrobić, jednak nie poddawała się i walczyła do końca. Tydzień wcześniej Justyna Krosta zdobyła pierwsze miejsce na II Międzynarodowym turnieju PRESTIGE CUP w Rzeszowie. Zawody odbywały się w formule full-contactu. W wspaniałym stylu zwyciężyła swoje wszystkie walki przed czasem.

Wszystkim zawodnikom gratulujemy odniesionych sukcesów. Podczas turnieju w Katowicach rolę sekundanta pełniła Justyna Krosta, która ponadto przygotowywała zawodników do walki.

Dziękujemy gminie Niepołomice za współfinansowanie wyjazdu na zawody.

WIESŁAW KROSTA

Niepołomicki Klub Karate Kyokushin

Pozostajecie w naszej pamięci

Marianna Małek

Kronikarz Sekcji EIR ZNP w Niepołomicach

Od wielu lat pamięć o zmarłych koleżankach i kolegach dla członków naszej Sekcji Emerytów i Rencistów ZNP stała się czymś niezwykle ważnym. Próbujemy „ocalić ich od zapomnienia”

Chcemy, aby osoby zmarłych nauczycieli pozostały na trwałe w pamięci społeczności, w której żyli i pracowali. Świadectwem tego jest organizowana od lat akcja „Znicz”, w ramach której zbieramy dobrowolne datki od koleżanek i kolegów (emerytów i nauczycieli czynnych – członków ZNP). Za zgromadzone pieniądze kupujemy znicze, które zapalamy na grobach na cmentarzach w Niepołomicach, Zabierzowie Bocheńskim, Woli Batorskiej, Staniątkach, Podłężu, Szarowie (w br. zakupiono 85 zniczy). Odprawiamy również na miejsce wiecznego spoczynku zmarłych członków naszej sekcji, modląc się w ich intencjach:

– w dn. 09.04.2016 – żegnaliśmy śp. kol. Helenę Bochenek w Woli Batorskiej,

– w dn. 02.09.2017 – pożegnaliśmy śp. kol. Elżbietę Franas w Niepołomicach,

– w dn. 08.09.2019 – żegnaliśmy śp. kol. Krystynę Musz w Krzyżanowicach. Od wielu lat modlimy się za zmarłe koleżanki i kolegów w czasie mszy św., która odbywa się w Kościele Parafialnym w Nie-

połomicach tuż po Święcie Zmarłych. Uważamy, że ci, którzy odeszli, pozostawili część siebie, tworząc historię naszej małej ojczyzny. Zachowajmy ich w trwałej pamięci, bo „nikt nie umiera, dopóki żyje w sercach tych, którzy zostają”.

INFORMACJA

Uprzejmie proszę o zgłaszanie do dnia 31 stycznia 2020 roku w Urzędzie Stanu Cywilnego w Niepołomicach Plac Zwycięstwa 13 (pokój nr 2) par małżeńskich zamieszkujących na terenie Gminy Niepołomice, które przeżyły wspólnie 50 lat.

Zgłoszenie będzie podstawą wystąpienia z wnioskiem do Prezydenta RP o nadanie medalu za długoletnie pożycie małżeńskie. Zgłoszenia dokonane po 31 stycznia 2020 roku będą rozpatrywane w 2021 roku.

Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego

Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach
oraz Fundacja Zamek Królewski
zapraszają na

★ 105. Spotkanie ★ przy czakramie

13 grudnia 2019 r.
godz. 20.00
Piwnica Gotycka
Zamku Królewskiego
w Niepołomicach

Agnieszka Rosnerówna
i Edward Zawiliński gościć będą

Barbarę
Stepniak-Wilk

z udziałem
Jarosława
Jurkiewicza
(gitara)

Wstęp wolny

Szymon Hołownia w LAS

We wtorkowy wieczór, 19 listopada w niepołomickiej bibliotece, odbyło się spotkanie autorskie z Szymonem Hołownią

Szymon Hołownia jest znanym i popularnym dziennikarzem, publicystą, pisarzem, laureatem wielu różnych nagród. Pracował w Gazecie Wyborczej oraz Newsweeku. Jest felietonistą Tygodnika Powszechnego. Wydał kilkanaście książek o tematyce społecznej i religijnej m.in.: *Kościół dla średnio zaawansowanych*, *Tabletki z krzyżkiem*, *Ludzie w czasach Jezusa* oraz *Boskie zwierzęta*. W stacji TVN współprowadzi z Marcinem Prokopem program *Mam Talent*. Założył i prowadzi dwie fundacje: Kasisi i Dobra Fabryka, które pomagają ludziom w biednych krajach Afryki.

Na spotkanie przybyło prawie 200 osób! Sala wypełniła się po brzegi, a na miejsca stojące nikt nie narzekał.

Szymon Hołownia najpierw opowiadał o swojej fundacji, która wspiera najbiedniejszych ludzi w Afryce. Zdaniem dziennikarza pomaganie, to nie wyrzeczenia, ale szczęście z możliwości odkrycia całkiem nowego świata. To dzięki jego działalności powstały szpitale, hospicja, sierocińce. Członkowie fundacji nigdy nie mówią, że świat jest zły, niesprawiedliwy, oni próbują coś z tym zrobić. Najlepszą metodą walki ze złem, jest tworzenie świata pełnego dobra, w tych zakątkach świata, gdzie zło odbiera ludziom nadzieję, zdrowie, radość i godne życie.

Dziennikarz wspominał swoją pierwszą wizytę w wiosce trędowatych w Togo. Trudnym momentem była decyzja: ucisnąć kikut ręki trędowatego, czy tego nie zrobić i jednocześnie podeptać godność tych ludzi? Teraz już od dawna pracuje z ludźmi chorymi na trąd, AIDS, nosicielami HIV i nie ma już takich dylematów, uprzedzeń. Hołownia bardzo dużo mówił o dostrzeganiu i docenianiu, tego, co mamy, o pomaganiu ludziom będącym w kryzysowych sytuacjach. Pisarz pod-

czas rozmowy poruszał bardzo ważne sprawy – odnosił się do Boga, wiary, religii i rzeczy całkiem przyziemnych, dotyczących człowieka i jego życia.

Robił to z humorem, i dużą dawką pozytywnej energii. Sypał anegdotami, a zarazem zmuszał do głębokiej refleksji. Zachęcał, by wsłuchać się we własny głos wewnętrzny i robić w życiu to, co naprawdę lubimy, co jest naszą pasją, marzeniem, dając sobie jednocześnie prawo do popełniania błędów. Zaproponował gościom zmianę spojrzenia na rzeczywistość, a tak częste i ciągłe narzekanie zamienić na język wdzięczności. Apelowwał do wszystkich, by przywracać na świecie elementarną sprawiedliwość, nie czekać na lepsze okoliczności, więcej czasu, czy zwiększenie stanu konta.

Autor na spotkaniu promował swoją nową książkę *Boskie zwierzęta*, opowiadającą o relacji człowiek a nasi bracia mniejsi. Sporą część publikacji poświęcił kwestii duchowości i religijnego podejścia do ekologii i praw zwierząt. Stwierdził, że weganizm i vegetarianizm, to nie jest chwilowa fanaberia i moda eko-ludzi. To wyraz naszej troski, wiary i miłości do naszej planety, natury oraz do ludzi żyjących obok nas.

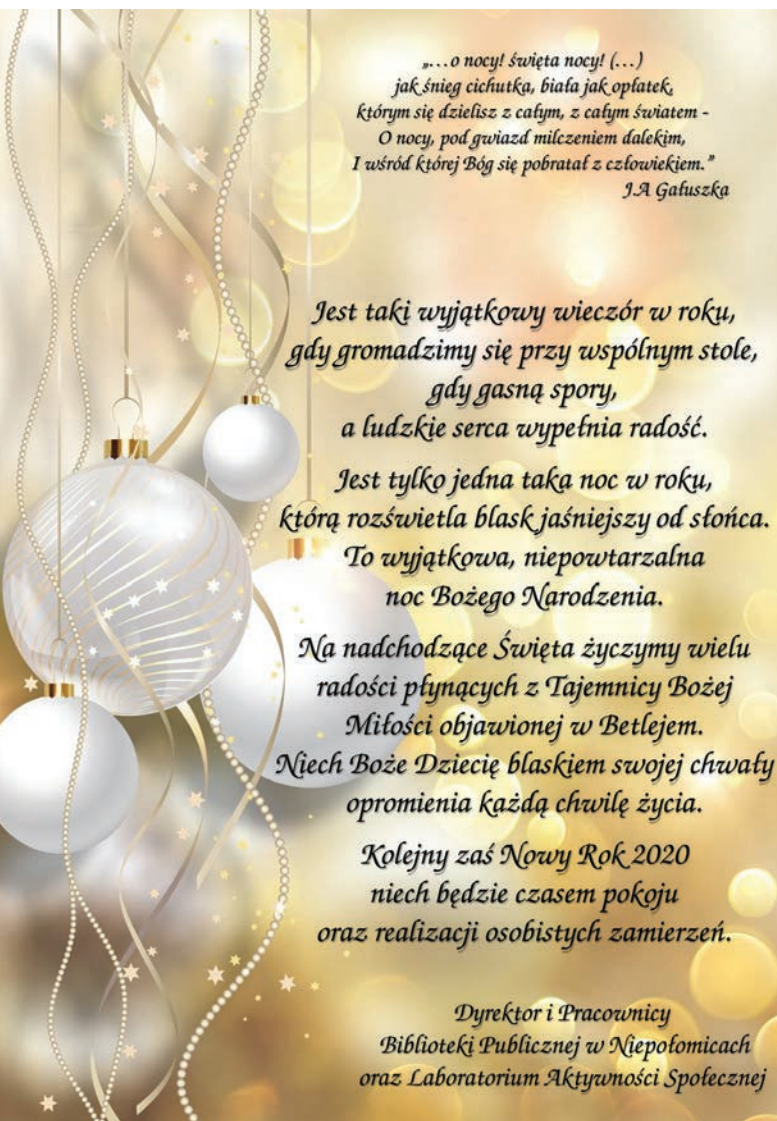
Szymon Hołownia pięknie opowiadał o osobach, z którymi współpracuje i które go inspirują do bycia lepszym człowiekiem: o siostrze Małgorzacie Chmielewskiej, o arcybiskupie Konradzie Krajewskim, jałmużniku papieskim, czy o samym papieżu Franciszku. Mówił też o problemach Kościoła Katolickiego w Polsce. Zasłuchani w opowieść Szymona Hołowni uczestnicy spotkania i jednocześnie czy-

telnicy jego felietonów, książek czy artykułów, mieli do autora mnóstwo pytań. Te, których nie mieli możliwości (czy odwagi) zadać na forum, padały podczas podpisywania książek. Wydawało się, że kolejka osób chcących uzyskać autograf i wspólne zdjęcie z panem Szymonem nie ma końca. Cały dochód ze sprzedaży książek przeznaczony został dla podopiecznych Fundacji Dobra Fabryka.

Nie dało się nie zauważyć, że uczestnicy wychodząc z zakończonego spotkania, czuli się bardzo poruszeni i mieli wiele tematów do przemyślenia.

MARTA PIOTROWSKA

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach
 fot. AGNIESZKA GRAB
 Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

Kalendarium Biblioteki grudzień 2019

- 2 grudnia godz. 16.00** – Zajęcia edukacyjno-literackie: *Podróże po dziecięcej literaturze*, grupa wiekowa 7-9 lat, Biblioteka Publiczna w Niepołomicach
- 4 grudnia** – W ramach zajęć edukacyjno-literackich: *Podróże po dziecięcej literaturze* zapraszamy dzieci na **Zabawę Andrzejkową**, Biblioteka Publiczna w Niepołomicach-LAS
- godz. 16.00** – grupa wiekowa 5-6 lat
- godz. 17.30** – grupa wiekowa 7-10 lat
- 11 grudnia godz. 16.00** – Zajęcia edukacyjno-literackie: *Podróże po dziecięcej literaturze*, grupa wiekowa 7-9 lat, Biblioteka Publiczna w Niepołomicach
- 13 grudnia godz. 18.00** – Wieczór z planszówkami, Biblioteka Publiczna w Niepołomicach
- 17 grudnia godz. 17.30** – Spotkanie Klubu Czytelniczego, Biblioteka Publiczna w Niepołomicach
- 18 grudnia godz. 16.00** – Zajęcia edukacyjno-literackie: *Podróże po dziecięcej literaturze*, grupa wiekowa 5-6 lat, Biblioteka Publiczna w Niepołomicach
- 18 grudnia godz. 18.00** – Spotkanie Klubu Poszukiwaczy Historii Niepołomic, Biblioteka Publiczna w Niepołomicach-LAS
- 20 grudnia godz. 9.30** – *Biblioteczne czytanki w piątkowe poranki*, zajęcia dla dzieci w wieku 3 lat, Biblioteka Publiczna w Niepołomicach.

Filmy dokumentalne o Niepołomicach

W środę 20 listopada w czasie spotkania Klubu Poszukiwaczy Historii Niepołomic odbyła się projekcja filmów dokumentalnych o naszym mieście z lat 70. i 80. XX wieku

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach uzyskała pięcioletnią licencję na wykorzystanie wybranych materiałów archiwalnych TVP Kraków dotyczących miasta, zabytków i atrakcji turystycznych Niepołomic.

Wszystkich zainteresowanych zapraszamy do bibliotecznej czytelnicy. W ramach licencji można oglądać takie filmy jak:

1. *Aktywizacja małych miast – wypłatanie koszyków, torebki z wikliny* (1969-11-12)

2. Czesław Kruszelnicki *Niepołomice. Profesor Zin rysuje i opowiada*

Puszcza Niepołomska. Historia budowy królewskiego Zamku w Niepołomicach. Zdjęcia filmowe zamku. Akwarela: dziedziniec z krężankami. Widoczne zniszczenia, rusztowania na murach. Zbliżenia detali architektonicznych, widok zamku z różnych stron. (1976-11-05)

3. Czesław Kruszelnicki *Rynek w Niepołomicach, Sułkowicach i Zakliczynie*

Plany ogólne i zbliżenia głównie starych drewnianych budynków mieszkalnych. (1976-12-17 – nie emitowany)

4. *Turyści i rekreacja w Niepołomicach* (1976-05-23)

5. *Zakłady Drobiarskie – Niepołomice wewnątrz zakładu* (1976-07-08)

6. *Dni Niepołomic – dziedziniec zamku w Niepołomicach*

(1977-05-20)

7. Krzysztof Glondys *Niepołomice*

Widoczki miasta, starówki, osiedla domków jednorodzinnych. Zamek z zewnątrz, biblioteka w zamku. zakłady pracy, inwestycje budowlane, Jan Foryś. (1979-07-11)

8. *Stacja astronomiczna – Niepołomice* nowa stacja astronomiczna (1977-11-20)

9. Kazimierz Kudroń, Krzysztof Konarzewski *Niedziela w... – Powrót do Niepołomic*

Cykl: *Niedziela w...*(1983)

10. Jan Salamon – *Spółdzielnia Mo-*

toruch – produkcja i wyrób wędek i kaset rentgenowskich (1984-03-14)

11. Andrzej Kneifel – *Reportaż dnia – Czyn społeczny* – sprzątanie okolic Zamku w Niepołomicach przez pracowników domu kultury (1985-04-08)

12. Teresa Olearczyk *Zakrycie starych kościołów – Zakrycia w Niepołomicach*

(1998-01-21)

13. Julian Rachwał *Głos poza puszcza*

Opowieść o Niepołomicach, od których bierze nazwę Puszcza Niepołomska. Opowiada – autor przewodników Julian Zinkow.

Cykl: *Podpowiedzi w plenerze* (1998-04-11)

14. Izabela Pieczara *Niepołomice Leksykon miast i miasteczek*

Niepołomice – prezentacja miasta, jego historii, dobytku kulturalnego. Wypowiedzi samorządu Niepołomic, mieszkańców, fragmenty Puszczy Niepołomskiej.

Cykl: odc. 1 (2000-03-08)

15. Izabela Pieczara *Niepołomice Leksykon miast i miasteczek*

Niepołomice – prezentacja miasta, jego historii, dobytku kulturalnego. Wypowiedzi samorządu Niepołomic,

mieszkańców, fragmenty Puszczy Niepołomskiej.

Cykl: odc. 2

(2000-03-21)

16. Julian Rachwał *Przystanek Niepołomice*

Jest to swoista wycieczka przy okazji. Okazją był spływ soli Wisłą do Bydgoszczy, z przystankami w miejscowościach, które miały prawo składu, czyli obowiązek zatrzymywania się kupców ze swoimi towarami. Takim miejscem są m.in. Niepołomice. A zatem tym razem o Niepołomicach od strony Wisły: historia zamku, kościoła i puszczy.

Ciekawostki, anegdota Macieja Mieziara – historyka sztuki.

Cykl: *Podpowiedzi w plenerze*

(2000-06-24)

17. Izabela Pieczara *Zamek w Niepołomicach w nowej szacie*

Program przedstawia historię Zamku Królewskiego w Niepołomicach, jego powstanie, rozwój na przestrzeni stuleci i doprowadzenie do ruiny po II wojnie światowej, oraz powrót do świetności po gruntownym remoncie. (2007-02-18)

AGNIESZKA GRAB

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

Szaleństwo i obłąd w literaturze

Szaleństwo i obłąd w literaturze – pod takim hasłem odbyło się październikowe spotkanie Klubu Czytelnika

Powyższy temat stał się inspiracją do dyskusji dla klubowiczek zainteresowanych proponowanymi przez literaturę i sztukę portretami psychologicznymi postaci szaleńców, a także historią, życiem społecznym i problemami związanymi z odrzuceniem, wyobcowaniem. Postawił przed naszymi czytelniczkami wiele wymagań, zmusił je do zagłębienia się choć trochę w historię ludzkiego szaleństwa. Podczas rozmowy klubowiczki podkreśliły fakt, że nie można jednoznacznie zdefiniować pojęcia szaleństwa, gdyż szalony jest szalony tylko w obrębie pewnej rzeczywistości i w relacji ze społecznością. Przestrzeń szaleńca nie istnieje tylko w nim samym, lecz między nim a drugim człowiekiem i między światem. Zmieniał się przez wieki sposób reakcji względem szaleńców. A dlaczego? Dzieje się tak, gdyż nasze postrzeganie inności, odmienności i stosunek do nich ewoluuje wraz ze sposobem pojmowania świata, oceniania, co jest dobre, a co złe. Dlatego czasy charakteryzujące się racjonalizmem starały się obłąkanych oddzielać od reszty społeczeństwa. Inne epoki, np. romantyzm, modernizm, uwielbiały szaleńców, których utożsamiano z kreatywnością, bogactwem duchowym i emocjonalnym stosunkiem do rzeczywistości. Twórcy dzieł literackich, malarskich i filmowych często decydowali się na

zamieszczenie w swoich utworach bohaterów szalonych. Klubowiczki przedstawiły podczas dyskusji całą plejadę szaleńców w literaturze dawnej oraz współczesnej: Hamlet, Makbet, Werter, Raskolnikow, Humbert i wielu innych.

Osobnym zagadnieniem była postać szaleństwa, jako wizji świata. Tu czytelniczki przypomniały opowiadania Edgara Allana Poe'go. Jego ulubionymi bohaterami byli neurotycy zmordzeni chorobą, uzależnieni od alkoholu i narkotyków, mordercy, wariaci. Świat opowieści przypomina wizję człowieka chorego umysłowo, który nie panuje nad sobą. Cały świat jest szalony w *Mistrzu i Małgorzacie* Bułhakowa. W realiach radzieckich szaleństwem może być wszystko. Tylko dom wariatów jest miejscem, gdzie można normalnie żyć.

Przykładem szalonej i zarazem nietuzinkowej postaci jest Kłoska, jedna z bohaterek książki pt. *Prawiek i inne czasy* Olgi Tokarczuk. Obłąd Kłoski ukazany jest specyficznie: kobieta przybywa do Prawieku – funkcjonującego w czasie i przestrzeni mikrokosmosu, arkadyjskiej krainy, która posiada swój koniec i początek. Niebezpieczna i tajemnicza bohaterka wzbudza lęk wśród tamtejszych mieszkańców. Kłoska doświadcza pomieszania zmysłów po urodzeniu martwego dziecka. Towarzyszą jej wizje i halucynacje.

Literatura udowodniła, iż pod przykrywką zwyczajnej na pozór choroby umysłowej, kryją się wyjątkowe osobowości, z których każda żyje na pograniczu dwóch światów i w inny sposób utożsamia się ze swoją niezwykłością. Czy geniusz wiąże się z szaleństwem? Tak, na pewno! Czytelniczki dzieliły się własnymi uwagami na podstawie przeczytanych książek biograficznych. Życiorysy słynnych twórców pokazują, że cierpieli oni często na depresję i na schizofrenię. Lista ludzi dotkniętych chorobą dwubiegunową afektywną jest długa. Cierpieli na nią: Krzysztof Kolumb, Mozart, Jimi Hendrix, Ernest Hemingway, Marilyn Monroe, Virginia Woolf, Sylvia Plath, Vincent van Gogh, Munch, Kubin, Nietzsche, Kant, Hegel, Rafał Wojaczek, Jerzy Kosiński, Stanisław Witkiewicz, Olga Boznańska. Wielu z nich popełniło samobójstwo. Inni poddali się terapii. Odzyskali spokój, ale utracili część talentu twórczego, jak chociażby poeta Rainer Maria Rilke. Dziś na podstawie najnowszych badań w dziedzinie psychiatrii, wnikliwej analizy biografii ludzi wybitnych, wiemy już, że kreatywność i geniusz bardzo często wiążą się z szaleństwem.

MARTA PIOTROWSKA

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

Polecamy następujące tytuły:

1. Kern Kesey *Lot nad kukuczym gniazdem*
2. Patrick Suskind *Pachnidło*
3. William Wharton *Ptasiek*
4. Vladimir Nabokov *Lolita*
5. Olga Tokarczuk *Prawiek i inne czasy*
6. Paulo Coelho *Weronika postanawia umrzeć*
7. Sylvia Plath *Szklany klosz*
8. Walter Isaacson *Steve Jobs*
9. Sylvia Naser *Piękny umysł*
10. Mira Marcinów *Historia polskiego szaleństwa*
11. Ken Steel *Dzień, w którym umilkły głosy*
12. Anna Edwards *Vivien Leigh*

Biblioteka dla młodego człowieka

W listopadowym numerze Gazety Niepołomickiej pisaliśmy o zmianach w Galerii Książki dla Młodych. W wakacje pożegnaliśmy Barbarę Wyczesaną i Anetę Kurak, a we wrześniu pracę z młodymi czytelnikami rozpoczęły dwie nowe bibliotekarki: Małgorzata Turecka i Anna Sołkiewicz

Obydwie panie zarówno umiejętnie kontynuują zajęcia, które dotychczas cieszyły się największym zainteresowaniem dzieci, takie jak: *Podróże po dziecięcej literaturze*, *Biblioteczne czytanki w piątkowe poranki*, lekcje biblioteczne i warsztaty biblioterapeutyczne, jak również z powodzeniem realizują własne propozycje na promocję książki i czytanie wśród młodych niepołomian.

I tak już w październiku ruszył nowy cykl warsztatów: Klub kreatywnych dzieci, a w głowach Pani Ani i Pani Małgosi kiełkują kolejne pomysły mające zachęcać naszych milusińskich (także tych nastoletnich!) do częstszych wizyt w bibliotece.

O tym, że dzieci chętnie spędzają tu czas świadczą liczby: w jesiennych spotkaniach popołudniowych wzięło udział 150 dzieci, z lekcji bibliotecznych skorzystało 198, a z Biblioterapii 81 małych adeptów sztuki czytania.

Strzałem w dziesiątkę okazały się także zorganizowane przez Gosię i Anię cztery jesienne spotkania z pisarką Justyną Bednarek, autorką lektury *Niesamowite przygody dziesięciu skarpetek*. Uczestniczyło w nich 230 uczniów z 4 szkół podstawowych.

Przypomnijmy, co obecnie Galeria Książki dla Młodych proponuje młodym czytelnikom:

Podróże po dziecięcej literaturze są wędrownką po świecie słowa – bajek i baśni, legend i opowiadań, filmu i teatru, dźwięku i dziecięcej wyobraźni. Na za-

jęciach przybliżamy znaczenie ważnych rocznic, wydarzeń, tradycji świątecznych. Poznajemy różne techniki plastyczne lub po prostu bawimy się. Spotkania odbywają się w środy o godz. 16.00 i są prowadzone naprzemiennie dla dwóch grup wiekowych 5-6 i 7-9-latków.

Biblioteczne czytanki w piątkowe poranki dla najmłodszych, 2-3 letnich dzieci i towarzyszących im rodziców czy opiekunów odbywają się raz w miesiącu i mają na celu nie tylko głośne czytanie bajek, ale i wspólną zabawę rekreacyjno-rozwojową. Proponujemy wiele zabaw sensorycznych ułatwiających poznawanie świata za pomocą zmysłów: wzroku, słuchu, węchu i smaku.

Klub Kreatywnych Dzieci to nowość w naszej bibliotece, skierowana do 7-10-latków. Założeniem tych spotkań jest: rozwijanie dziecięcej kreatywności, pobudzanie ciekawości na zachodzące w otaczającym świecie zjawiska, poszukiwanie odpowiedzi na nurtujące pytania oraz rozwijanie umiejętności poznawczych i społecznych. Chcemy stworzyć taką przestrzeń dla dzieci, która da im poczucie, że poznawanie świata jest procesem radosnym i przynoszącym wielką satysfakcję.

A to oferta Biblioteki Publicznej w Niepołomicach i jej 4 filii bibliotecznych w sołectwach:

Biblioteka Publiczna wraz z filiami w Podłężu, Staniątkach, Woli Batorskiej i Zabierzowie Bocheńskim tradycyjnie zaprasza na lekcje biblioteczne, których celem jest oswojenie najmłodszych czytelników z biblioteką, książką i jej rolą w życiu człowieka. Kształtowanie i rozwijanie zainteresowań czytelniczych, poczucia szacunku dla książki, a także wskazanie na ogromne możliwości czerpania wiedzy z tradycyjnych źródeł informacji.

Edukacja czytelnicza to także możliwość przeprowadzenia w bibliotece lekcji te-

matycznych: przyrodniczych, historycznych, literackich.

Zapraszamy zorganizowane grupy przedszkolne i wczesnoszkolne na warsztaty biblioterapeutyczne. Odpowiednio dobrana literatura pozwoli przybliżyć młodemu człowiekowi wartości moralne, różnorodność i złożoność ludzkich problemów, będzie służyć pomocą w poznawaniu własnej osobowości. Na zajęciach sięgamy po różne narzędzia: bajkoterapię, pracę indywidualną i grupową, prace plastyczne, Chustę Animacyjną Klanza czy Teatrzyk Kamishibai. Biblioterapia ma wspierać rozwój emocjonalny dziecka. Tematy, które poruszamy to m.in.: emocje, bezpieczeństwo, lęki, niepewność siebie, nieśmiałość, odmienność czy komunikacja. Podczas zajęć tworzymy bezpieczną i przyjazną atmosferę.

Na przyszły rok również zaplanowaliśmy wyjątkowe spotkania z autorami popularnych książek dla dzieci i młodzieży, m.in. z Anitą Głowińską – autorką serii książeczek o Kici Koci, Andrzejem Maleszką – autorem cyklu *Magiczne drzewo*, Agnieszką Stelmaszyk, Grzegorzem Kasdepke, Łukaszem Wierzbickim, Marcinem Pałaszem, Barbarą Kosmowską. Prosimy śledzić naszą stronę internetową, szczególnie wkrótce.

Pragniemy stworzyć propozycję zajęć dla młodszych nastolatków (11-14 lat), np. Klub czytelniczy, w którym młodzi czytelnicy chcieliby dyskutować o ulubionych książkach, proponować kolegom najciekawsze ich zdaniem tytuły i autorów.

Jesteśmy otwarci na współpracę zarówno z dziećmi jak i rodzicami, nauczycielami i instytucjami. Jeśli masz pomysł na ciekawe zajęcia w bibliotece – przyjdź do nas! Serdecznie zapraszamy!

JOANNA LEBIEST

dyrektor Biblioteki Publicznej w Niepołomicach

ANNA SOŁKIEWICZ, MAŁGORZATA TURECKA
Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

Między pokoleniami

Pasja, sztuka, realizacja marzeń, rozwijanie umiejętności to wszystko znajduje się w obrazach Elżbiety Miechowicz, jej wnuczki Mileny Chmury oraz córki Katarzyny Miechowicz – które prezentujemy w Bibliotece Publicznej w Niepołomicach na wystawie zatytułowanej *Między pokoleniami*

25 października niepołomiczanie mieli okazję uczestniczyć w wydarzeniu, które pokazało, że pasja i sztuka łączy pokolenia. Wernisaż wystawy prac trzech kobiet: babci, córki i wnuczki zgromadził liczne grono miłośników malarstwa, rodzinę i przyjaciół artystek. Zgromadzonych gości powitała dyrektor biblioteki – Joanna Lebiest, przypominając, że jest to już druga wystawa Elżbiety Miechowicz w naszej placówce.

Elżbieta Miechowicz jest malarką-amatorką. Przygodę z malowaniem rozpoczęła dopiero w 2008 r., chociaż przyznaje, że marzyła o tym od dziecka. Rozpoczęła wówczas wspólnie z córką Katarzyną kurs prowadzony przez profesorów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Największym wyzwaniem było dla niej malowanie techniką olejną na płótnie. Ponieważ kocha przyrodę i uważnie ją obserwuje, jest ona motywem przewodnim jej prac. Obrazy są ciepłe, pełne światła i z przyjemnością się na nie patrzy. Aż trudno uwierzyć, że artystka jest osobą słabowidzącą i w malowaniu towarzyszy jej lupa. Pani Elżbieta jest osobą, która zaraża radością życia, energiczną, chwytającą każdą chwilę i bez reszty oddaną swojej pasji, jaką jest właśnie malowanie. Wielką radością jest dla niej fakt, że jej 14-letnia wnuczka Milena również „połknęła artystycznego bakcyła” – zaczęła rysować i wiąże z tym swoją przyszłość.

Milena Chmura już od kilku lat uczęszcza do Szkoły Rysunku Żalubowskiego, gdzie pod okiem profesjonalistów rozwija swój talent. Na wystawie znajdują się rysunki wykonywane przez nią na przestrzeni kilku ostatnich lat. Widać, że są one coraz lepsze, coraz trudniejsze do wykonania. Milena rysuje przede wszystkim postacie realne, bajkowe oraz zwierzęta.

Na wystawie znalazły się także trzy prace Katarzyny Miechowicz – córki pani Elżbiety, wykonane szybko, „na zamówienie mamy” – jak usłyszeliśmy na wernisażu. Trudno uwierzyć, że ich autorka rysuje od czasu do czasu, bo jej prace naprawdę robią wrażenie. Podobnie jak Milena, pani Katarzyna w swoich pracach preferuje ołówek i kredkę.

W sobotę 26 października wystawę *Między pokoleniami* zwiedziły dzieci i młodzież z opiekunami z Klubu Terapeutycznego w Pobiedniku Małym. Klub prowadzony jest przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół Ognisko. W ramach Klubu zorganizowane są zajęcia integracyjno-terapeutyczne dla dzieci z niepełnosprawnościami i różnymi trudnościami oraz ich zdrowego rodzeństwa, przyjaciół. Dzieci i młodzież biorą udział w rozmaitych aktywnościach: integracyjnych, muzycznych, plastycznych, teatralnych, kulinarnych, sportowych itp. Biorą udział także w wycieczkach po bliższej i dalszej okolicy. Aktualna wystawa w niepołomiczkiej bibliotece znalazła się na ich liście wydarzeń kulturalnych, które warto zobaczyć. Z wielką przyjemnością gościliśmy w naszych murach tak sympatycznych i wrażliwych na sztukę młodych ludzi.

AGNIESZKA GRAB

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

Barbara Wicher w podłęskiej bibliotece

Justyna Żak

Biblioteka Publiczna w Podłężu

W piątkowe przedpołudnie, 25 października do podłęskiej księżnicy przybyła Barbara Wicher. Autorka ma na swoim koncie ponad 30 publikacji dla dzieci i młodzieży, zajmuje się również tłumaczeniem z języka francuskiego. Tym razem spotkanie autorskie było poświęcone literaturze dla najmłodszych czytelników i wzięły w nim udział przedszkolaki z Przedszkola Samorządowego im. św. Kingi w Podłężu. Grupy Słoneczek i Kubusiów Puchatków miały wyjątkową okazję poznać autor-

kę, jej publikacje oraz usłyszeć wiele ciekawych informacji o powstawaniu książki. Autorka przygotowała dla dzieci mnóstwo atrakcji, które zaangażowały najmłodszych do wspólnych działań oraz dostarczyły wiele emocji i radości. Oprócz tego, wykorzystując prezentację multimedialną, przybliżyła dzieciom przetłumaczoną z języka francuskiego książkę o Elżbiecie (z serii: *Elżbieta. Księżniczka z Wersalu*), młodszej siostrze Ludwika XVI. Postać Elżbiety była okazją do krótkiej dygresji o Francji, gdzie mieszka pani Barbara.

Bardzo sympatyczne spotkanie nie obyło się bez pięknych dedykacji i autografów, które złożyła autorka na książeczkach zakupionych przez dzieci.

Spotkanie zrealizowano ze środków finansowych Powiatowej i Miejskiej Biblioteki w Wieliczce.

Przełamujemy barier

Inga Rucińska i Rafał Solarz

Laboratorium Aktywności Społecznej

Piątkowym porankiem 18 października w naszej przestrzeni LAS Open Space odbywał się turniej gry Novuss. Jest to gra zręcznościowa, należąca do rodzaju gier bilardowych, nazywana potocznie bilardem marynarskim, ponieważ marynarze jako pierwsi zapoczątkowali tę grę na Łotwie oraz w Estonii. Organizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie Novuss Polska. Jego głównym celem jest popularyzacja łotewskiej gry Novuss w Polsce jako dyscypliny sportowej oraz promocja kultury Łotwy i regionu bałtyckiego. Gościliśmy głównie Środowiskowe Domy Samopomocy. Każdy z graczy radził sobie znakomicie, a rywalizacja dodawała im skrzydeł. Do

rywalizacji przystąpiło 21 zawodników z ŚDS Tomaszkowice (Gmina Biskupice), ŚDS Brzeziny (Gmina Kłaj), ŚDS Zagórzany (Gmina Gdów) oraz młodzież ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 6 im. Jana Pawła II w Krakowie. Rozgrywki były bardzo zacięte i trwały ponad 3 godziny. Każdy z wytypowanych uczestników rozegrał w tym czasie aż 5 pojedynków. Prezes Stowarzyszenia Novuss Polska Svetlana Kunc miała zaszczyt uroczystego wręczenia nagród zwycięzcom turnieju. Liczymy, że rozpoczęta współpraca ze wspomnianym stowarzyszeniem będzie się rozwijać o kolejne owocne projekty.

Zapraszamy do śledzenia naszej strony Laboratorium Aktywności Społecznej!

Kolorowy LAS

Inga Rucińska i Rafał Solarz

30 października w Laboratorium Aktywności Społecznej zaprezentowano nową wystawę malarską. Jej autorami były dzieci w wieku 5-8 lat z grupy Domu Kultury Niepotomice prowadzonej przez Helenę Osikowicz. Dzięki barwnym pracom w LAS OpenSpace zrobiło się naprawdę kolorowo. Mali artyści z wielką dumą i satysfakcją oprowadzali gości, pokazując swoje dzieła. Do podziwiania było ponad 100 rysunków, w tym: pejzaże, zwierzęta, martwa natura, portrety, kartki świąteczne i różnego rodzaju ich wykonania przez dziewięcioro małych artystów. Dzięki zaangażowaniu grupy malarskiej oraz oku doświadczonej instruktorki widać coraz większy progres w pracach jej podopiecznych.

Dzień Postaci z Bajek

Dominika Miklaszewska

5 listopada na całym świecie obchodzony jest Dzień Postaci z Bajek, w bibliotece w Zabierzowie Bocheńskim zajęcia o bajkowych bohaterach odbyły się 30 października. Księżnicę odwiedziła grupa przedszkolaków Smerfy. Dzieci na podstawie odczytanych fragmentów książek rozpoznały takie postacie, jak m.in. Czerwony Kapturek, Pinokio, Muminki, Świnka Peppa czy Zygzak McQueen. Jak na grupę Smerfów przystało, wykazały się dużą znajomością niebieskich bohaterów. Na koniec w dźwiękowej zagadce bezbłędnie rozpoznały głosy Gargamela, Gucia czy Kaczora Donald.

Mali czytelnicy opowiedzieli również o swoich ulubionych postaciach z bajek, wiele z nich to bohaterzy disneyowskich animacji. Dzieci poznały historię Walta Disneya oraz stworzonych przez niego kreskówek. Podczas zabawy ruchowej śpiewaliśmy i tańczyliśmy do piosenki *My jesteśmy Krasnoludki* autorstwa Ewy Szelburg-Zarembiny. Na koniec zajęć każdy wykonał swoją własną postać z bajki. Przy pomocy skarpetek, wólczki i pomponów stworzyliśmy kolorowe pacynki.

Kazimierz Sosnowski – ojciec nowoczesnej turystyki polskiej

16 października uczestnicy Klubu Poszukiwaczy Historii Niepołomic mieli okazję usłyszeć o Kazimierzu Sosnowskim – prekursorze turystyki polskiej. Wykład i prezentację przygotował Paweł Pawłowski – prezes Fundacji Lepsze Niepołomice, który postacią Sosnowskiego fascynuje się od wielu lat

Kazimierz Ignacy Sosnowski urodził się 15 września 1875 r. w Niepołomicach. Był synem Franciszka Ksawerego Nałęcz Sosnowskiego i jego drugiej żony – Agaty z Wyczesianych. Przyrodnim bratem Kazimierza (z pierwszego małżeństwa Franciszka Sosnowskiego) był Ludwik Solski, jeden z najwybitniejszych polskich aktorów, który zagrał blisko 1000 ról przez ponad 75 lat na scenie. Ludwik Solski, zanim został aktorem, praktykował m.in. w sądzie w Niepołomicach. W swoich wspomnieniach Kazimierz Sosnowski pisał, że Ludwik był bardzo dobrym bratem, pomocnym i opiekuńczym.

Kazimierz Sosnowski ukończył cztero-klasową Szkołę Ludową w Niepołomicach, następnie Gimnazjum w Bochni i Gimnazjum św. Jacka w Krakowie, które zakończył w 1896 r. egzaminem dojrzałości. Studiował polonistykę na Wydziale Filozoficznym UJ. Po ukończeniu studiów w 1901 r. rozpoczął pracę w zawodzie nauczyciela, najpierw w I Gimnazjum w Nowym Sączu, następnie po 9 dniach został przeniesiony do III Gimnazjum w Krakowie. Ale już w 1904 r. powrócił do Nowego Sącza. W tym samym roku poślubił Karolinę Kącką. Od 1908 r. był nauczycielem języka polskiego, higieny, gimnastyki, kultury Polski oraz ćwiczeń gimnastycznych w Szkole Handlowej w Krakowie. W latach 1920-1921 został wyznaczony do prac plebiscytowych na Spiszu i Orawie. W 1925 r. w wypadku samochodowym zginęła żona Kazimierza, ich syn Jan i córka Lidia.

W 1927 r. ożenił się ponownie, jego wybranką była tym razem Maria Mazur. Z pierwszego małżeństwa pozostała przy życiu córka Irena, z drugiego małżeństwa dzieci nie miał. Na emeryturę odszedł w 1938 r. W czasie II wojny światowej zaangażował się w tajne nauczanie, a po wojnie podjął jeszcze pracę jako nauczyciel w Technikum Handlowym. Zmarł 15 grudnia 1954 roku i spoczywa na cmentarzu Salwatorskim.

Największą pasją Kazimierza Sosnowskiego była turystyka piesza. Był propagatorem piękna Beskidów, Pienin i Jury Krakowsko-Częstochowskiej. W 1906 r. założył Nowosądecki Oddział Towarzystwa Tatrzańskiego Beskid, gdzie do 1909 r. pełnił funkcję sekretarza. Turystyka górską w Polsce zaczęła się kształtować u schyłku XIX wieku, kiedy to w 1873 r. powołano Towarzystwo Tatrzańskie, przekształcone w 1920 r. w Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, a w 1950 r. w Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, działające do dzisiaj.

Kazimierz Sosnowski w 1908 r. wyznaczył pierwszy szlak turystyczny z Rytra przez Przehybę do Szczawnicy. Był twórcą pierwszego polskiego przewodnika krajoznawczo-turystycznego – wydanego w 1914 r. pt. *Przewodnik po Beskidzie Zachodnim – od Krynicy po Wisłę łącznie z Pieninami i terenami narciarskimi*. Przewodnik wznawiano później w latach 1926, 1930 i 1948 z poprawkami i uzupełnieniami autora.

W 1923 r. zaproponował utworzenie Głównego Szlaku Beskidzkiego, który został ukończony w 1929 r., a obecnie nosi jego imię. Jest to najdłuższy szlak w polskich górach, liczący około 500 km. Przebiega przez Beskid Śląski, Beskid Żywiecki, Gorce, Beskid Sądecki, Beskid Niski oraz Bieszczady. Biegąc najwyższymi partiami Beskidów, umożliwia dotarcie na: Stożek, Baranią Górę, Babią Górę, Policę, Turbacz, Lubań, Przehybę, Radziejową, Jaworzynę Krynicką, Rotundę, Cergową, Chryszczatą, Smerek i Halicz, a także do miejscowości takich jak: Ustroń, Węgierska Górka, Jordanów, Rabka-Zdrój, Krościenko nad Dunajcem, Rytro, Krynica-Zdrój, Iwonicz-Zdrój, Rymanów-Zdrój, Komańcza, Cisna, Ustrzyki Górne i inne.

Wyznaczył szlaki z Nowego Targu oraz z Rabki na Turbacz. Zainicjował i uczestniczył w pracach przy budowie schronisk na Turbaczu, Jaworzynie Krynickiej, Policy i Przehybie, które od 1938 r. nosi jego imię. Zabiegał o utworzenie parków narodowych w Pieninach, Gorcach i na Babiej Górze.

W czasie II wojny przygotował *Przewodnik po ziemi krakowskiej*, publikując tom I w 1947, a tom II *Pogórze Karpackie* w 1948 r. Po II wojnie światowej w 1950 r. stworzył i opisał Szlak Orlich Gniazd. W 1951 r. opublikował swój ostatni przewodnik *Jura Krakowska*. Publikował także artykuły na łamach „Wierchów”, w „Orlim Locie” oraz w „Kurierze Literacko-Naukowym”.

Kazimierz Sosnowski to kolejna postać niepołomiczanina, który swoim życiem i osiągnięciami wpisał się w historię. Zapomniany w Niepołomicach, ale za to znany i uznany znawca turystyki polskiej.

Dzięki spotkaniom Klubu Poszukiwaczy Historii Niepołomic udaje nam się odkrywać nieznane wątki dotyczące zarówno osób, jaki i miejsc w naszym mieście. Zapraszamy w każdą trzecią środę miesiąca do Biblioteki Publicznej w Niepołomicach na spotkania Klubu.

AGNIESZKA GRAB

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

FELIETONY ŻYCIEM PISANE (114)

O wybaczeniu sobie

Każdy z nas codziennie popełnia jakieś błędy. Ale przecież pomimo tego wykonujemy bardzo wiele prawidłowych czynności, realizujemy kolejne zadania i osiągamy zaplanowane cele. Pełniane od czasu do czasu pomyłki są jedynie dowodem na to, że coś poszło nie tak, lub że okoliczności nie sprzyjały naszemu aktualnemu postępowaniu. Przecież pod mikroskopem nawet najpiękniejszy kamień szlachetny ukazuje rysy i niedoskonałości.

Niektórzy twierdzą,

że ktoś, kto buduje swój pierwszy w życiu własny dom

popełnia przy tym tak wiele błędów, że dopiero dzięki tym doświadczeniom będzie umiał wybudować w miarę poprawnie drugi budynek. Pomyłki są nieodłącznym elementem działania. Zresztą dość często okazuje się, że to, co początkowo zakwalifikowaliśmy do pomyłek – po jakimś czasie okazuje się najlepszym z możliwych rozwiązań.

Podobnie było z pewną sytuacją w moim życiu. Jakiś czas temu postanowiłem osiągnąć pewien ważny, życiowy cel, potem włożyłem w jego wykonanie wiele miesięcy pracy – a kiedy zadanie zostało wykonane, to okazało się, że popełniłem kilka dość widocznych błędów. W pierwszej chwili się załamalem, ale nie trwało to długo.

W myślach zadałem sobie pytanie: co bym pomyślał, gdybym oglądał efekt pracy jakiejś innej osoby i zauważyłbym tego rodzaju drobne niedoskonałości? Wiem, że są tacy ludzie, którzy nie przepuszczą żadnej okazji, aby wtedy zacząć głośno krytykować. Ale przecież tacy ludzie są w oczywisty sposób małostkowi, a ich krytyka wynika zwykle z niskich pobudek, bo często chodzi o to, aby krytykując kogoś, wzmocnić własne ego. Zdecydowanie wolę być człowiekiem, który docenia czyjś trud i z wyrozumiałością podchodzi do nieistotnych dla całości niedociągnięć. Wtedy zadałem sobie kolejne pytanie: czy skoro z taką wyrozumiałością podszedłbym do cudzych pomyłek – to czy nie należy mieć tyle samo życzliwości dla siebie same-

go? W tym momencie skończyły się moje frustracje. Zacząłem spokojnie analizować sytuację i stwierdziłem, że przecież cel został zrealizowany i to w sposób nawet lepszy od pierwotnie zaplanowanego, a te drobne pomyłki dodają jedynie uroku całości. Co więcej – myśląc o defektach – zacząłem je trochę lubić. Uznałem, że też są „moje”, „osobiste” i „charakterystyczne”. W sumie dodają całości uroku

podobnie, jak z marszczki mogą czynić twarz bardziej szlachetną, a osobisty charakter pisma jest wprawdzie zawsze niedoskonały, ale za to jest praktycznie niepodrabialny i właśnie dlatego ciekawy.

Rzymski filozof i poeta Seneka Młodszy żyjący od 4 roku p.n.e. do 65 roku n.e. wypowiedział znaną do dziś sentencję, której pierwsza część brzmi: „*errare humanum est*”. Jesteśmy wszyscy niedoskonalimi, a zatem „*błądzić jest rzeczą ludzką*”. Sytuację dodatkowo komplikuje fakt, że w niektórych okolicznościach dość trudno jest ustalić, co jest błędem, a co nim nie jest. Dotyczy to zwłaszcza takich czynników, których nie da się ani zmierzyć, ani jednoznacznie ocenić. Przykładem niech będzie chwalenie dzieci. Jedni wychowawcy twierdzą, że chwalenie dzieci jest bardzo pozytywne i korzystnie kształtuje ich osobowość, ale inne autorytety negują chwalenie dzieci, twierdząc, że wywoła to w nich w przyszłości niewłaściwe relacje z otoczeniem. Odpowiedź na pytanie,

która opinia jest słuszna, naprawdę nie jest łatwa.

Skoro już doszliśmy do wniosku, że błędy zdarzają się wszystkim – to trzeba zdroworozsądkowo uznać, że warto sobie nawzajem wybaczać różnego rodzaju urazy i niedociągnięcia. Gdyby tak się nie stało, to suma błędów narastałaby aż do osiągnięcia masy krytycznej, która musiałaby wywołać eksplozję. W ślad za tym idzie jeszcze ważniejsza myśl, że musimy równie wspaniałomyślnie wybaczać pomyłki samemu sobie. To, czy potrafimy być wspaniałomyślni dla siebie samego, jest ważnym testem dla naszej umiejętności życia. Bez tej umiejętności nie można być szczęśliwym człowiekiem. A przecież szczęście jest naszym najważniejszym celem.

MARCIN URBAN

solowy koncert
Norberta "SMOŁY" Smolińskiego
lidera zespołu CONTRA MUNDUM
gościnnie Amelia Ślusarek

CONTRA-MUNDUM

"...odważnym wszystkim pokton niski..."
w rocznicę wydarzeń grudniowych

Małopolskie Centrum
Dźwięku i Słowa
w Niepołomicach

14.12.2019 sobota
godz. 18.00
wstęp wolny

ORGANIZATOR: Dzielnik Regionalny Rozwojowy w Niepołomicach

PARTNERZY: Niepołomice Miejscowość Niepołomice POWIAT WIELICKI Małopolskie Centrum Dźwięku i Słowa

KORZENIE CYWILIZACJI EUROPEJSKIEJ

Rzymska rodzina

Etapy życia ludzkiego od wieków są takie same. Narodziny w starożytnym Rzymie, tak jak i dzisiaj, oznaczały wielką radość. Niestety różnica polega na tym, że nie każde dziecko miało wtedy prawo do życia, a o jego losie decydował ojciec rodziny

W państwie niewolniczym, jakim było Imperium Rzymskie, najlepszą sytuację miały dzieci spełniające trzy kryteria: wolność, obywatelstwo i pozycja w rodzinie (np. kolejność urodzenia i płeć).

Dlatego też dziecko pojawiające się na świecie mogło zostać: niewolnikiem, potomkiem z nieprawego łoża i w najlepszym przypadku dzieckiem małżeństwa obywateli Imperium.

Rzymianie uważali, że są krewnymi mającymi wspólnego przodka. Każda rodzina tworzyła oddzielny ród, a jego członkowie byli nazywani patrycjuszami. Słowo „patrycjusz” pochodzi od łacińskiego wyrazu *pater*, oznaczającego przywódcę lub ojca rodu. Ród tworzyła zamknięta grupa, mająca wyłączność do sprawowania wszelkiej władzy: politycznej, gospodarczej i religijnej. Większość ludzi, która nie należała do żadnego z rodów, oddawała się pod opiekę patrycjuszowskiej głowy rodziny (*pater familias*) jako tzw. klienci. Rodziny były wielopokoleniowe i bardzo liczne, składające się z pary małżonków wraz z dziećmi, ale też z bliskich krewnych przebywających w tym samym gospodarstwie domowym. Każda rodzina była całkowicie podporządkowana ojcu – głowie rodziny, którym był najstarszy mężczyzna w domu. W tym samym czasie tylko jeden mężczyzna mógł być uznawany za głowę rodu. Nawet dorosłe dzieci były pod opieką i władzą ojca, nie mogły decydować o swoim losie. Władza głowy rodziny była zupełna i dożywotnia, obejmowała *potestas*, czyli władzę nad dziećmi i wnukami oraz prawnukami; np. w gestii ojca było akceptowanie planowanych związków małżeńskich, mógł on również ich karać, sprzedawać w niewolę, a nawet skazywać na śmierć. Słowo ojca stanowiło prawo. Również kobiety zależne były od ojca rodziny. Zasada ta dotyczyła zarówno żon, matek, sióstr, jak i córek. Rzymianki wychodziły za mąż bardzo młodo, poślubiając starszych mężczyzn. Według rzymskiego prawa do zawarcia małżeństwa uprawniało ukończenie

Fragment pokrywy sarkofagu przedstawiający zmarłego w otoczeniu rodziny, marmur, Cesarstwo rzymskie, 1 ćw. IV w., wystawa „Antyk okiem kolekcjonera” ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie, fot. Grzegorz Gorycki.

przez kobietę 12 roku życia, a w przypadku mężczyzny ukończenie 14 lat. Zazwyczaj jednak mężczyźni wchodziłi w związek małżeński w wieku około 30 lat. Dodatkowo w ustawodawstwie cesarza Oktawiana Augusta istniały nakazy małżeńskie: nakaz pozostawania w małżeństwie mężczyzn w wieku od 25 do 60 roku życia i kobiet w wieku od 20 do 50 roku życia. Osoby, które tych nakazów nie respektowały określone były jako bezżenne (*caelibes*).

Mężczyźni żenili się dla posagu żony i aby mieć prawowitych potomków, którzy odziedziczą spadek i nazwisko.

Celem małżeństwa były oczywiście dzieci. Zgodnie z ustawodawstwem Augusta osoby pozostające w małżeństwie winny ich posiadać co najmniej trójkę (w przypadku kobiety wolnourodzonej) albo czwórkę (w przypadku wyzwoleńca). W przeciwnym razie zaliczane były do kategorii bezdzietnych (*orbi*). Osoby, które posiadały odpowiednią liczbę dzieci mogły liczyć na określone przywileje: kobiety uzyskiwały zwolnienie od opieki oraz obowiązku ponownego zamążpójścia, a mężczyznom przysługiwało pierwszeństwo w ubieganiu się o urzędy.

Dlatego też małżeństwa rzymskie posiadały zwykle trójkę dzieci. Możliwie, że również z powodów czysto praktycznych, np. nie trzeba było rozdrabniać spadków. Liczebność dzieci w rodzinie zmieniła się wraz z nadejściem chrześcijaństwa. Wtedy większa liczba dzieci była jak najbardziej pożądana.

W Imperium Rzymskim ojciec rodziny decydował o życiu lub śmierci nowonarodzonego dziecka (*Ius vitae ac necis* – „prawo życia i śmierci”, według przekazu Dionizjusza z Halikarnasu prawo to było instytucją wprowadzoną przez samego Romulusa).

Zadaniem ojca było przygotowanie domu do nadejścia nowego członka rodziny. Polegało ono na zgromadzeniu odpowiedniej ilości delikatnej pościeli płóciennej, zestawu naczyń, oliwy do namaszczenia, kotła do grzania wody, wanienki do kąpieli niemowlęcia i kołyski. Przyszły ojciec wyposażał też *loci muriebres* (tłum. „kobiece miejsce”), w którym odbywał się poród w sprzęt i narzędzia, które mogły okazać się przydatne. Pomieszczenie to odseparowane było od zamieszkałej części domu, ponieważ uważano, że kobieta w czasie położu jest „nieczysta”.

Fragment sarkofagu dziecięcego, marmur, Cesarstwo rzymskie, 2 ćw. II w., marmur, wystawa „Antyk okiem kolekcjonera” ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie, fot. Grzegorz Gorycki.

Gdy dziecko przyszło szczęśliwie na świat, akuszerka układała je na ziemi i poddawała oględzinom. Zadaniem jej było stwierdzenie, czy dziecko wolne jest od ułomności fizycznych i psychicznych.

W przypadku jakichkolwiek nieprawidłowości w budowie fizycznej lub gdy zauważono widoczne oznaki obłędu ojciec zgodnie z „prawami królewskimi” mógł nie przyjąć dziecka do rodziny.

Dzieci z wrodzonymi wadami były najczęściej topione lub porzucane (zwykle ten nie dotyczył dzieci pierworodnych). Dziecko przyjmowane było do rodziny poprzez rytuał podniesienia (*puerum tollere*), polegający na ułożeniu na ziemi dziecka przez akuszerkę u stóp ojca, który poprzez podniesienie go i oddanie w ręce matki uznawał oficjalnie za swojego potomka. Jeżeli ojciec odwrócił wzrok od dziecka i nie podniósł

go – oznaczało to wykluczenie z rodziny. Zagrożone nieprzyjęciem do rodziny były przede wszystkim córki. Zwykle w rodzinie rzymskiej akceptowana i zostawiana była jedna dziewczynka (tym bardziej, gdy była pierworodna).

W związku z przyjęciem dziecka do rodziny dom ozdabiano wełnianymi wstążkami (jeżeli urodziła się dziewczynka) lub gałązkami oliwnymi (gdy na świat przyszedł chłopiec). Bez względu na płeć niemowlęcia uroczystości z okazji urodzin obchodzono zawsze tak samo. Rozpocynały się one w ósmym dniu po narodzeniu dziewczynki, w dziewiątym, jeżeli urodził się chłopiec. W dniu tym ojciec oficjalnie przyjmował dziecko do rodziny i nadawał mu imię. Chłopcy otrzymywali imię charakterystyczne dla danej rodziny (np. imię Appius utrzymywało się tylko w rodzie Klaudiuszów), córki nazywano imie-

Relief pogrzebowy „Pożegnanie chłopca”, na szyi dziecka zawieszona bulla, marmur, Cesarstwo rzymskie, I w. p.n.e. – I w., Museo Chiaramonti (Muzea Watykańskie), fot. Marta Przybylska.

niem rodzowym ojca w formie żeńskiej (np. córka Marka Tulliusza Cyncerona nazywała się Tullia, córka Terencjusza – Terentia). Rodzice w uroczystym dniu przekazywali dziecku medalion – amulet, jako świadectwo, że jest wolno urodzone. Amulet pełnił też rolę grzechotki, zawieszony na szyi dziecka, a miał je bawić oraz chronić przed złym urokiem. Najbardziej rozpowszechnionym amuletem rzymskim była bulla, którą nosili chłopcy do 14. roku życia. Miała okrągły kształt i składała się z dwóch wypukłych płytek. Bullę wykonywano z różnych metali, w zależności od statusu rodziny: ze srebra, złota lub brązu. Wewnątrz medalionu umieszczano właściwy amulet, którym zazwyczaj był fallus – w starożytności symbol przynoszący szczęście.

Dziewczynki nie nosiły bulli, ale lunule (w kształcie półksiężyca). Talizman zdejmowały dopiero w nocy przed swoim ślubem, składając na ołtarzu w ofierze bóstwom opiekuńczym wraz z dziecięcymi zabawkami.

Mimo nieludzkiego prawa wobec noworodków miłość, jaką obdarzali ich rodzice, a w szczególności matka, zawsze pozostawała taka sama. Żal po utracie ukochanego dziecka był obrazowany między innymi na sarkofagach. Zdobiące je reliefy przedstawiały niespełnione życie zmarłego potomka, ukazane poprzez cztery grupy amorków, z atrybutami bogini Wenus i boga Marsa.

Kontekst religijny miał zapewnić dziecku boską opiekę w zaświatach. Uniwersalne przedstawienie reliefu (zarówno dla dziewczynki, jak i chłopca) było niezwykle popularne w dekoracjach dziecięcych sarkofagów rzymskich.

Fragment sarkofagu z takim właśnie reliefem możemy zobaczyć w Muzeum Niepołomickim na wystawie sztuki starożytnej.

Na uwagę zasługuje również inny obiekt tej wystawy: fragment pokrywający sarkofagu przedstawiający zmarłego w otoczeniu rodziny, będący obrazem rzymskiej rodziny. Obok postaci zmarłego ojca zobaczymy jego zasmuconą żonę, trójkę dzieci i niewolników.

MARTA PRZYBYLSKA

przewodnik w Muzeum Niepołomickim

Zapraszamy do Muzeum

Kto poda łacińskie wyrażenie PATER FAMILIAS,
bezpłatnie wejdzie na wystawę Antyk okiem kolekcjonera.
Kto dodatkowo przetłumaczy i poda znaczenie tych słów, otrzyma nagrodę!

EME – księżycowe łączności

Są rzeczy prawie niemożliwe do realizacji. W krótkofalarstwie jest to na przykład połączenie radiowe z odbicia od Księżyca

Łączność EME (Earth-Moon-Earth) jest jedną z najtrudniejszych techniczne rzeczy, jakie wymyślili krótkofalowcy. Idea takiego połączenia jest bardzo prosta. Księżyc traktujemy jako lustro, od którego odbija się sygnał radiowy. Jedna stacja, powiedzmy z Sao Paulo (Brazylia), kieruje swoje anteny na naszego naturalnego satelitę, a druga stacja, powiedzmy w Niepołomicach, robi dokładnie to samo. Teraz możemy przeprowadzić łączność międzykontynentalną emisjami cyfrowymi, telegrafią lub fonią. Prawda, że proste?

Problemy

W normalnych łącznościach radiowych zasięgi rzędu kilkunastu tysięcy kilometrów są powodem do dumy krótkofalowca. Jednak Księżyc jest oddalony od Ziemi średnio o 375 tysięcy kilometrów, a nasz sygnał po odbiciu musi pokonać tę drogę jeszcze raz. Odległość jest więc ogromna i równie duże jest tłumienie takiej trasy. Dodatkowo jego powierzchnia nie jest metalowym lustrem, więc odbija się tylko 7% sygnału, jaki tam dotrze. Podsumowując, z Brazylii doleci do nas tylko 0,000000000000000000000000000001 mocy wysłanej fali radiowej, czyli prawie nic. Przy tym kłopoty z efektem Dopplera (Księżyc ciągle się porusza względem Ziemi, fałszując częstotliwość nadanego sygnału) oraz zmianą polaryzacji fali wydają się najmniejszym problemem.

Eksperyment

Po udanych próbach odbioru szumu Słońca na częstotliwości 1.420 MHz, postanowiliśmy tym samym czułym sprzętem spróbować odbioru sygnałów odbitych od Księżyca w paśmie 23 cm, czyli 1.296 MHz. Talerz o średnicy 1,8 metra skierowaliśmy w niebo, a pełnia ułatwiła precyzyjne ustawienie anteny i jej okresową ręczną korektę (Księżyc wbrew pozorom dość szybko przesuwa się po niebie). Jako odbiornika użyliśmy naszego nowego Icom 9700 z wygodnym ekranem pokazującym pracujące stacje. Rozpoczęło się polowanie na jakąkolwiek łączność EME. Po godzinie oczekiwania pojawił się jedyny, ale za to bardzo mocny sygnał, wyglądający na modulację

cyfrową. Został nagrany do późniejszej identyfikacji, a eksperyment odbioru sygnału odbitego od Księżyca uznaliśmy za udany.

Rozczarowanie

Dwutygodniowe śledztwo przyniosło wstrząsający efekt – odebrany sygnał z kosmosu okazał się zakłóceniem produkowanym przez nasz aparat fotograficzny! To oznaczało, że system antenowy nic nie odbiera, a nasze możliwości techniczne są zbyt skromne, aby zmierzyć się chociażby z odbiorem EME.

Mobilizacja

Decyzja była szybka – przerabiamy antenę. Kilka dni później precyzyjnie zamocowaliśmy nowy i zestrojony na właściwą częstotliwość oświetlacz. Z kolegą Andrzejem SQ9MUP przeprowadziliśmy kolejne nocne testy, tym razem odbierając słabiutki sygnał telegraficzny z Belgii. A więc DZIAŁA!

Zawody

Kilka razy w roku organizowane są zawody w łącznościach EME. To znakomita okazja do testowania swojego sprzętu, ponieważ pracuje wówczas sporo mocnych stacji. Znowu wyciągnęliśmy antenę na działkę i rozpoczęło się nasłuchiwanie. Tym razem sygnałów było bardzo

dużo. Udało się nawet odczytać znaki stacji prowadzących łączności telegrafią i emisjami cyfrowymi. Pełne szaleństwo! Proszę koniecznie znaleźć na naszym kanale YouTube SP9MOA film z przebiegu tych eksperymentów.

Co dalej?

Podśluchaliśmy łączności prowadzone z odbicia od Księżyca, odbierając ekstremalnie słabe sygnały radiowe. W zasadzie moglibyśmy na tym zakończyć eksperyment. Nadawanie i robienie dwustronnych łączności EME wymaga wielokrotnie większych nakładów technicznych, czasowych i finansowych. Realizuje to jedynie niewielka grupa krótkofalowców na świecie.

Ale dlaczego by do nich kiedyś nie dołączyć?

Wszystkich zainteresowanych łącznościami Earth-Moon-Earth i nie tylko, zapraszamy na spotkania klubowe w każdy czwartek od godz. 18.00 (budynek Harcówki).

73!

PS: Właśnie otwieramy paczkę z 3-metrową czaszą do złożenia...

MARIUSZ CIELUCH SP9HSQ

sekretarz Niepołomickiego Klubu Krótkofalowców

Spojrzenie w niebo A. D. 2020

Wnet, kolejny raz staniemy u progu Nowego przestępnego Roku, w którym będziemy obserwować nieboskłon, niezależnie od wydarzeń na Ziemi, a tam wszystko będzie przebiegało według splotu praw astronomii z matematyką i fizyką, a znanych ludzkości – lepiej lub gorzej – od wielu stuleci. Czekają nas w 2020 roku, zjawiska okresowe i niespodziewane. Tych drugich, często najciekawszych i wywołujących u mieszkańców Ziemi dreszcz emocji, często nie potrafimy wcześniej dokładnie przewidzieć.

Natomiast ze zjawisk okresowych, a mimo to zawierających zawsze w sobie choć odrobinę tajemniczości, wystąpią w tym roku na kuli ziemskiej dwa zaćmienia Słońca: 21 VI (obrazkowe) i 14 XII (całkowite) oraz cztery półcieniowe zaćmienia Księżyca: 10 I, 5 VI, 5 VII i 30 XI i niestety żadne z tych zjawisk nie będzie widoczne z terytorium Polski. Jeśli zaś chodzi o naszą gwiazdę, jej aktywność magnetyczna będzie niska, jest ona bowiem w fazie minimum po 24 cyklu, a zatem prawdopodobnie przez najbliższy rok, praktycznie nadal nie będziemy mogli obserwować plam, czyli silnych pól magnetycznych w fotosferze Słońca, bo ich po prostu nie będzie, a wyrzuty materii w przestrzeń międzyplanetarną będą sporadyczne. Należy jednak zawsze liczyć się, z nieoczekiwanym wzrostem jego aktywności, co może

pociągnąć za sobą powstawanie rozmaitych zjawisk geofizycznych i zaburzeń nie tylko w pogodzie kosmicznej. Dla bardziej zainteresowanych problemem codziennej aktywności Słońca, można będzie znaleźć szczegóły na: www.spaceweather.com

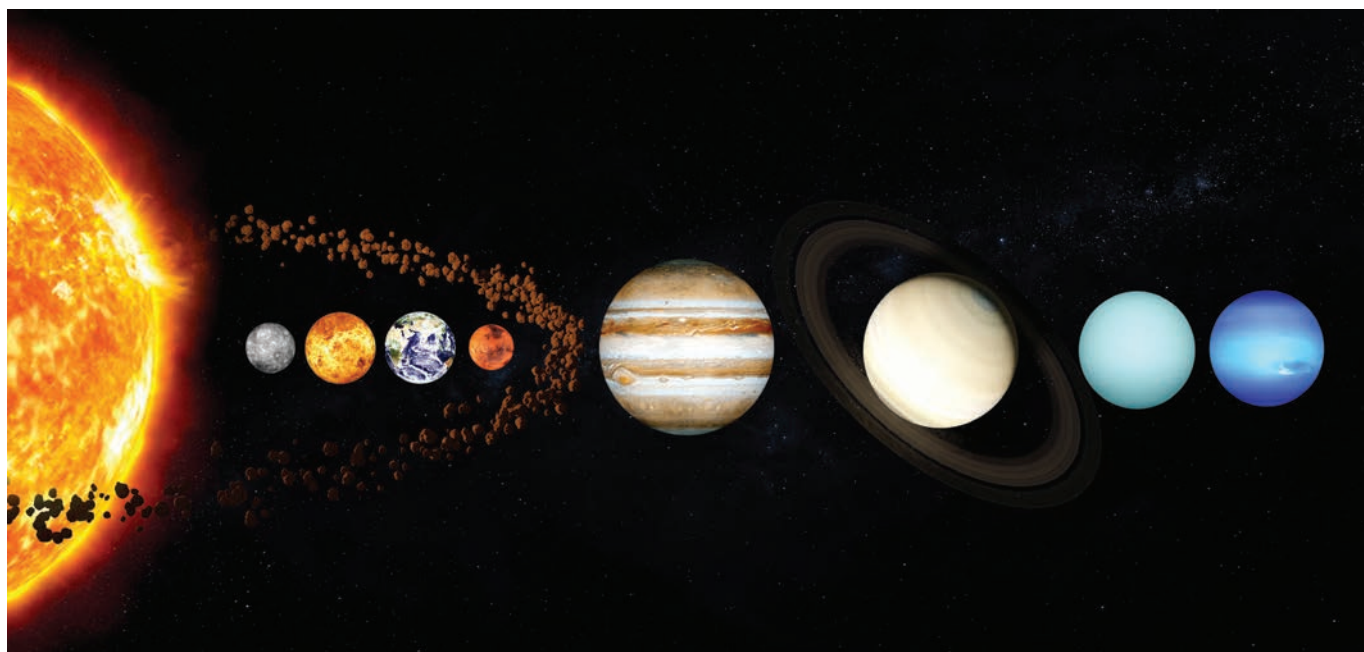
Zagłądając zaś z zainteresowaniem w Rocznik Astronomiczny, dowiadujemy się, jakie ważniejsze zjawiska niebieskie czekają nas w 2020 roku, które zostały precyzyjnie obliczone na podstawie wcześniejszych obserwacji astronomicznych. Wiosna, na którą czekamy zawsze z utęsknieniem, rozpocznie się 20 marca o godz. 4.50, lato: 20 czerwca o godz. 23.44, jesień: 22 września o godz. 15.31, a zima: 21 grudnia o godz. 11.02.

Natomiast 5 stycznia o godz. 9.00 Ziemia w swym rocznym ruchu po orbicie eliptycznej będzie najbliższej Słońca, czyli w peryhelium, w odległości od niego niewiele ponad 147 mln km. Będzie się wtedy poruszała najszybciej na orbicie wokół słonecznej w 2020 roku, bo z prędkością 30,27 km/sek., czyli prawie 109 000 km/godz. Jest to dla nas pocieszający fakt, że dnia będzie przybawało coraz szybciej. W Nowy Rok, Słońce wzejdzie o godz. 07.38, a zajdzie o 15.49 – zatem dzień będzie trwał 8 godz. 11 minut i będzie już dłuższy od najkrótszego dnia roku o 6 minut, co wszystkich powinno napawać nas optymizmem. Na pocieszenie trzeba

przypomnieć, że zima kalendarzowa na naszej półkuli, przynajmniej teoretycznie, jest najkrótszą porą roku. Trwa bowiem tylko, lub aż 89 dni! W praktyce jak wiemy z doświadczenia, bywa z nią różnie, bowiem ma swoje ambicje i kaprysy. Natomiast Ziemia zawędruje w lecie do aphelium (będzie najdalej od Słońca – prawie 153 mln km) o godz. 14.00 4 lipca.

Zmiana czasu z zimowego na letni, w ramach Unii Europejskiej, czeka nas 28/29 marca, a powrót na czas zimowy, czyli środkowo-europejski w nocy 24/25 października chyba, że pozostaniemy przy czasie letnim i nie będziemy musieli już więcej cofać zegarków. Jeśli zaś chodzi o święta ruchome, to w 2020 roku, Popielec wypada 26 II, Wielkanoc przypadnie 12 IV, czyli w pierwszą niedzielę po pierwszej wiosennej pełni Księżyca, ta zaś będzie o godz. 4.35 w środę 8 IV, Zielone Świątki 31 V, a Boże Ciało 11 VI.

Księżyc powita Nowy Rok podążając do pierwszej kwadry, a zakończy 2020 rok w fazie tuż po pełni. Ponadto, tarcza Księżyca będzie w 2020 roku zakrywać: Wenus(2x), Marsa(5x), Jowisza(2x), a z planet karłowatych Plutona (5x), Westę (6x) i Juno (1x). Z tych ciekawych zjawisk będziemy mogli obserwować przy użyciu lunetki, w dniu 19 VI przed południem o godz. 11, tylko zakrycie Wenus przez naszego naturalnego satelitę.

W tym roku kilkadziesiąt skatalogowanych komet okresowych powróci do perihelium (punkt ich orbity najbliższy Słońca), które będą widoczne tylko przez lornetkę lub teleskop. Ponadto, astronomowie wciąż czekają pokornie na następnego gościa spoza układu słonecznego, podobnego do Oumuamua – asteroidy międzygwiazdowej z 2017 roku.

Jeśli chodzi o planety to Merkurego, który zawsze wędruje na niebie blisko Słońca, można będzie zaobserwować nisko nad horyzontem, na wschodnim niebie o świcie lub na zachodzie o zmierzchu. Jeśli pogoda obserwacyjna nam dopisze, to najłatwiej będzie go można dostrzec przed wschodem Słońca – w połowie listopada. Zaś wieczorem, najlepsze warunki do jego obserwacji, będą w połowie lutego.

Wenus wystąpi w roli gwiazdy wieczornej, aż prawie do końca maja. Potem skryje się nam w promieniach Słońca, by pojawić się na porannym niebie w drugim tygodniu czerwca, i do końca roku będzie grała rolę jutrzenki. Ponadto dojdzie do koniunktacji, czyli zblżenia na niebie Wenus z Merkurem o godz. 10.00 w dniu 22 V, ale to zjawisko nie będzie u nas widoczne.

Mars od początku roku widoczny będzie na porannym niebie, stopniowo wydłużając swą obecność na nieboskłonie, a po opozycji w dniu 13 X będzie go można obserwować na niebie przez całą noc. Czerwonawy Mars w swej rocznej wędrówce po nieboskłonie, przewędruje przez wiele gwiazdozbiorów począwszy od Wagi, a następnie przez Skorpio-

na, Wężownika, Strzelca, Koziorożca, Wodnika, Ryby i Wieloryba, by końcem roku znów powrócić do gwiazdozbioru Ryb. Przy okazji tej skomplikowanej wędrówki, będzie w koniunktacji z Jowiszem w dniu 20 III o godz. 7.00 i Saturnem 31 III o godz. 13.00 oraz z Antaresem najjaśnieszą gwiazdą w Wężowniku 17 I o godz. 5.00. Ponadto Księżyc aż pięciokrotnie zakryje w tym roku Marsa, ale te zjawiska nie będą u nas widoczne.

Natomiast Jowisz będzie mógł być obserwowany od drugiego tygodnia w styczniu na porannym niebie w gwiazdozbiorze Strzelca, coraz to wcześniej poprzedzając wschód Słońca. 14 VII będzie w opozycji do niego i wtedy będziemy mogli go obserwować przez całą noc. Od połowy października będzie widoczny tylko na wieczornym niebie, a końcem grudnia przejdzie do Koziorożca. Jowisz będzie w koniunktacji z Marssem 20 III o godz. 7.00 i Saturnem 21 XII o godz. 15.00. To drugie zjawisko będzie u nas widoczne. Natomiast dwukrotne zakrycie Jowisza przez Księżyc w dniu 23 I i 19 II nie będą u nas widoczne.

Saturn Nowy Rok spędzi schowany w promieniach Słońca i dopiero pod koniec stycznia będzie widoczny na porannym niebie, poprzedzając wschód naszej gwiazdy, goszcząc podobnie jak Jowisz w gwiazdozbiorze Strzelca. W drugiej połowie marca przejdzie do Koziorożca i końcem kwietnia będzie widoczny na niebie już przed północą. Następnie w lipcu powróci do Strzelca, gdzie 20 VII będzie w opozycji do Słońca i wtedy można go będzie obserwować przez całą

noc. Od końca października, będzie dostępny do obserwacji tylko na wieczornym niebie, by końcem grudnia znów wrócić do gwiazdozbioru Koziorożca. Saturn będzie w koniunktacji z Marssem 31 III o godz. 13.00 i z Jowiszem 21 XII o godz. 15.00. To drugie zjawisko będzie u nas widoczne.

Uran na początku roku będzie widoczny na wieczornym niebie w gwiazdozbiorze Barana, w którym to gwiazdozbiorze pozostanie do końca roku. Z początkiem kwietnia nastąpi jego złączenie ze Słońcem, aby się nam pojawić w połowie maja na porannym niebie, wydłużając stopniowo okres przebywania nad horyzontem. W opozycji będzie 31 X, a od początku grudnia, widoczny będzie na niebie w pierwszej połowie nocy.

Neptun cały rok spędzi w gwiazdozbiorze Wodnika. Na początku roku będzie widoczny na wieczornym niebie. W połowie lutego zniknie w promieniach Słońca, by pojawić się rankiem w końcu marca na porannym niebie. W opozycji będzie 11 IX, a od połowy grudnia będzie widoczny coraz to krócej na wieczornym niebie. Do obserwacji planety Uran i Neptun musimy użyć lunety.

W tym roku z kilkunastu większych rojów meteorów, które rokrocznie promieniują, polecałbym do obserwacji: Kwadrantydy z maksimum 3 stycznia, którym po północy nie będzie przeszkadzał Księżyc w pierwszej kwadrze, a specjalnie proszę zwrócić uwagę na Ursydy z maksimum 2 lipca, które szczególnie w tym roku mogą się popisać jasnymi bolidami, następne będą Perseidy 12/13 sierpnia i Geminidy z 14 grudnia. Najlepsze warunki do obserwacji będą mieć te ostatnie – Księżyc będzie w nowiu. W przypadku Perseid – Księżyc będzie dwa dni po ostatniej kwadrze, a przy obserwacjach Ursyd, będzie on przeszkadzał, prezentując się na dwa dni przed pełnią. Mimo wszystko, chyba damy radę!

Korzystając z każdej wolnej chwili w tegoroczne długie zimowe wieczory, spójrzmy spokojnie w niebo z niewątpliwie najpiękniejszym gwiazdozbiorem Orionem i pamiętajmy przy tym o przysłowiu: Z wiosną nie tylko nasze nadzieje rosną.

Byle do pogodnej i ciepłej wiosny w nowym magicznym 2020 roku.

dr ADAM MICHAŁEC

Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne w Niepołomicach

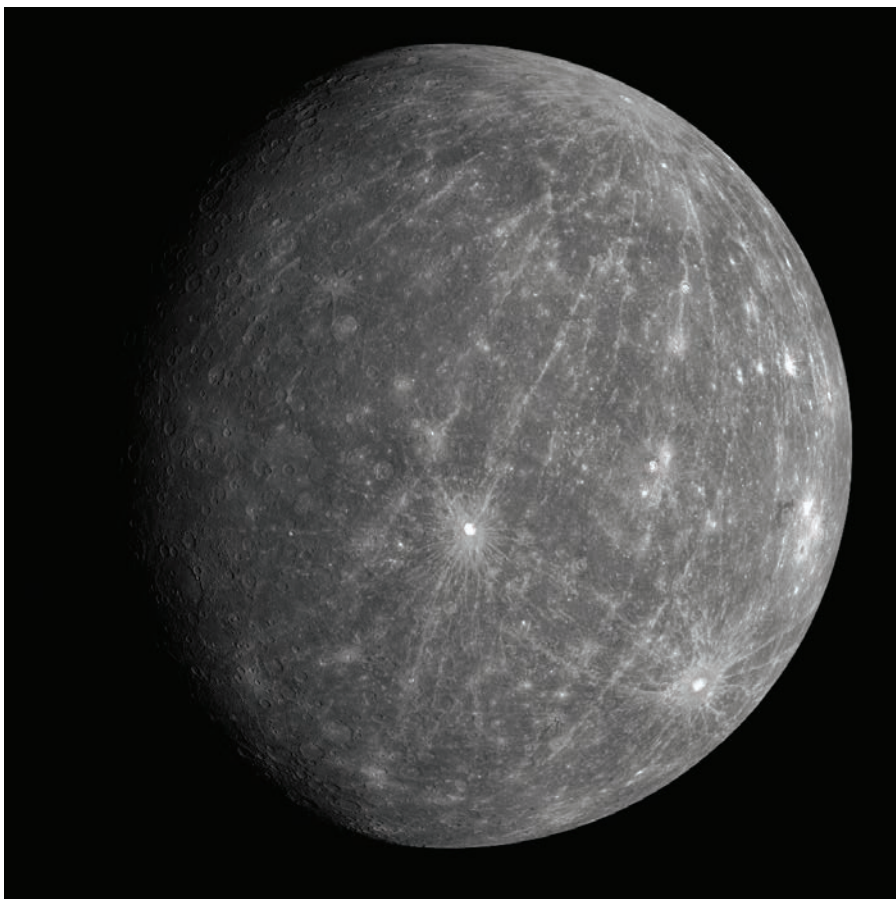

Dzisiejsze spojrzenie na Merkurego

Obserwując tegoroczny nieboskłon, niezależnie od różnych wydarzeń na Ziemi, wszystko przebiegało według harmonii klasycznych praw astronomii, matematyki i fizyki, znanych ludzkości – lepiej lub gorzej – od wielu stuleci

Zjawisko, które nas szczególnie interesowało w tym roku – stanowiąc rekompensatę za nieciekawe tegoroczne zaćmienia – to (tranzyt) 11 listopada przejście Merkurego przed tarczą Słońca. W Niepołomicach – między chmurami przesłaniającymi Słońce, w okolicy Kopca, widoczne było wejście planety na tarczę słoneczną: kontakt I o godz. 13.26 i kontakt II o godz. 13.27, a śledzić zjawisko można było (teoretycznie) tylko do zachodu Słońca o godz. 16.01. Natomiast maksimum zjawiska, które wystąpiło o godz. 16.20 oraz zejście planety z tarczy słonecznej (kontakt III o godz. 19.02 i kontakt IV o godz. 19.04) nie były u nas widoczne. Gdyby nam pogoda obserwacyjna tym razem nie dopisała, to następny taki przemarsz Merkurego na tle tarczy słonecznej, wystąpi dopiero 13 XI 2032 roku. W Polsce będzie wtedy ono widoczne w całości, począwszy od godz. 7.41, obojętne, czy było listopadowych mgieł.

Przejście (tranzyt) Merkurego przed tarczą Słońca, obserwowane z powierzchni Ziemi, występuje wtedy, gdy planeta znajduje się blisko węzłów orbity okołosłonecznej. Ponieważ orbita Merkurego jest nachylona pod kątem nieco ponad 7 stopni do Ekliptyki, zatem przejścia Merkurego przed tarczą Słońca, mogą występować w ściśle określonych odstępach czasu, które można wyliczyć z okresu gwiazdowego dla Ziemi (365,256 dni) i synodycznego dla Merkurego (115,878 dni). Obliczenia występowania tranzytów można wykonać metodą ułamków łańcuchowych, i tak w XXI wieku, takie zjawiska mogą występować na wiosnę w maju, gdy Merkury jest w węźle wstępującym, lub na jesieni w listopadzie w węźle zstępującym. Ponadto tranzyty majowe są dłuższe w czasie niż listopadowe, ponieważ wtedy Merkury znajduje się bliżej aphelium i porusza się naj-

wolniej na orbicie okołosłonecznej. W XXI wieku takich zjawisk będzie 14: 5 majowych i 9 listopadowych.

Tranzyty majowe Merkurego obserwowane z Ziemi w XXI wieku wystąpiły już lub wystąpią w: 2003, 2016, 2049, 2062 i 2095 roku, natomiast listopadowe w latach: 2006, 2019, 2032, 2039, 2052, 2065, 2078, 2085, 2098. Z tego zestawienia widać, iż każdemu tranzytowi majowemu Merkurego odpowiada po trzech latach (dokładniej po 3,5 roku, czyli po połowie cyklu siedmioletniego) tranzyt listopadowy, ale nie odwrotnie.

Posługując się w/w metodą ułamków łańcuchowych, możemy wyliczyć cykle okresów synodycznych powtarzania się zjawisk tranzytowych pla-

net dolnych. Dla Merkurego wynoszą one: 7, 13, 33, 46 i 125 lat. Według danych zawartych w Kalendarzu astronomicznym na wiek XXI (2004, R.K. Janiczek, J. Mietelski i M. Zawilski) z terytorium Polski w całości były lub będą obserwowane tranzyty Merkurego: 7 V 2003, 13 XI 2032, 7 XI 2039, 7 V 2049.

Dziękujemy pracownikom MOA, za umożliwienie licznie zgromadzonym miłośnikom astronomii, przeprowadzenie w okolicy Kopca Grunwaldzkiego.

dr ADAM MICHAŁEC

Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne w Niepołomicach

Stowarzyszenie

POMOC BLIŹNIEMU

Stoisz w obliczu wyzwania?

Opiekujesz się osobą
przewlekle chorą w domu?

Potrzebujesz wsparcia?

Zgłoś się do nas! MOŻEMY CI POMÓC!

Zapraszamy do Centrum Wsparcia
opiekunów nieformalnych/faktycznych
osób niesamodzielnych.

692 043 473

Nasz adres:

Niepołomice, ul. Bocheńska 26, pokój numer 14

www.centrumwsparcia.org

centrumwsparcia@pomocblizniemu.org

Zakres wsparcia uczestnika programu obejmuje:

wsparcie edukacyjno - doradcze czyli pięć wizyt specjalistów /pracownik socjalny, pielęgniarka, lekarz, fizjoterapeuta, psycholog

dobrowolny udział w grupach wsparcia

usługi opieki wytchnieniowej/ odciążeniowej świadczonej w miejscu zamieszkania

możliwość bezpłatnego wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego

dostęp do informacji dot. form wsparcia, dofinansowania oraz świadczeń

BEZPŁATNE WSPARCIE!

Projekt pn. "Program wsparcia osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych" realizowany jest w okresie od sierpnia 2018 r. do 28 lutego 2021 r., w ramach 9. Osi priorytetowej Region spójny społecznie, Działanie 9.2 usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałanie 9. 2. 2 usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa - ZIT, Typ projektu A. działania wspierające opiekunów nieformalnych osób niesamodzielnych. Projekt finansowany w całości przez Gminę Niepołomice ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 - 2020.

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Pierzga – multiwitamina z ula

Pierzga jest to cenny produkt wytwarzany przez pszczoły. Pierzga obok miodu jest najważniejszym pokarmem niezbędnym do rozwoju rodziny pszczelej, bez którego wychów młodego pokolenia jest niemożliwy. Pierzga wytwarzana jest przez pszczoły z odnóży pyłkowych, które z dodatkiem miodu, enzymów pszczelich są gromadzone w plastrach. Na drodze fermentacji mlekowej powstaje łatwo przyswajalny produkt. Proces produkcji pierzgi przez pszczoły można porównać do kiszenia kapusty, kiedy to z warzywa trudno przyswajalnego przez ludzi powstaje cenna potrawa, czyli kiszona kapusta. Konsumenci produktów pszczelich wiedzą, jak cennym dla organizmu jest spożywanie miodu i pyłku pszczelego. Ale przy stosowaniu pierzgi efekt terapeutyczny jest kilkakrotnie szybszy, niż przy stosowaniu pyłku, gdyż pierzga jest o 60 do 80% łatwiej przyswajana przez nasz organizm.

Jak spożywać pierzgę?

Czas kuracji, opartej na miodzie i pierz-

dze, powinien trwać od 2 do 3 miesięcy. Wzorem joginów dzień zaczynamy od szklanki wody z miodem (przygotowanej poprzedniego wieczora), a następnie po ok. 15 min spożywamy od 1 do 3 łyżek (dzieci łyżeczek do herbaty) pierz-

gi. Następny posiłek, co ważne, konsumujemy nie wcześniej niż pół godziny później.

Jak przechowywać pierzgę?

Sposobów przechowywania pierzgi, tak by nie straciła swych cennych właściwości, jest kilka, ja podam trzy:

- w słojach zalaną miodem, miód zabezpiecza przed rozwojem pleśni i szkodników (np. rozkruszki)
- zapakowaną w hermetyczne worki przechowywane w lodówce
- w plastrach pszczelich zasypaną cukrem pudrem.

Jak działa pierzga?

Pierzgę najczęściej stosujemy jako naturalny suplement diety. Powoduje uzupełnienie niedoboru witamin, hormonów i soli mineralnych. Pierzgę szczególnie polecić należy: sportowcom, rekonwalescentom, ludziom starszym oraz dzieciom. Co nie znaczy, że inni nie mogą korzystać z tego cennego pokarmu z ula, każdy z powinien przynajmniej raz w roku (najlepiej w okresie zimowym i wiosennym) zafundować swojemu organizmowi kurację opartą na pyłku lub pierzdze.

JERZY MIROCHA
Mistrz Pszczelarski

Ptaki wokół nas

„Skrzydłaci Sąsiedzi – poznajemy ptaki wokół nas” to kolejne zadanie publiczne z zakresu ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego zrealizowane w tym roku przez Stowarzyszenie Zielony Puszczyk. W ramach trwającego trzy miesiące projektu (lipiec-październik) na terenie gminy Niepołomice odbyło się kilka wydarzeń o tematyce przyrodniczej

Największym wydarzeniem był piknik ekologiczny pt. „Pożegnanie Bociana”, który pod koniec sierpnia na Polanie Sitowiec zgromadził ponad 100 osób. Były to jednocześnie trzecie urodziny naszego stowarzyszenia oraz świetna okazja do wspólnego spędzenia czasu dla wszystkich miłośników przyrody z naszej gminy. Wydarzeniu towarzyszyło wiele atrakcji, spośród których każdy mógł wybrać coś dla siebie. Był pokaz ptaków drapieżnych, spacer ornitologiczny, wycieczka rowerowa, warsztaty plastyczne, prelekcja o ptakach w mieście, gra RPG, stoisko edukacyjne, upominki dla najmłodszych i oczywiście ognisko.

W ramach realizacji zadania przeprowadzono też dodatkowe bezpłatne warsztaty plastyczne dla najmłodszych. Odbyły się one w dwóch miejscach: podczas wrześniowego biegu Kosmyk 4RestRun” oraz w Domu Pełnym Kultury w Staniątkach. Uczestnicy samodzielnie wykonali na nich wyjątkowe modele takich zwierząt jak: sikory, gile, sowy oraz jaszczurki i żaby. Łącznie w całym cyklu warsztatów w zajęciach udział wzięło 45 dzieci.

Całość projektu w ramach czynnej ochrony przyrody domknął montaż budek lęgowych dla popularnych gatunków ptaków i nietoperzy wykonany przez członków i sympatyków naszego stowarzyszenia. Liczymy, że w najbliższym sezonie zwiększą one sukces lęgowy nowych lokatorów, a w okresie zimowym będą dla nich bezpiecznym miejscem schronienia i odpoczynku.

Dziękujemy burmistrzowi Romanowi Ptakowi oraz UMiG Niepołomice za finansowe wsparcie naszego projektu oraz Nadleśnictwu Niepołomice za udostępnienie Edukacyjnej Polany na Sitowcu.

PIOTR WOŚ
Stowarzyszenie Zielony Puszczyk

Ślady zwierząt, zostań tropicielem

W dawnych czasach tropienie zwierząt było bardzo ważną umiejętnością. Nasi przodkowie szukali w ten sposób swoich przyszłych ofiar, które stanowiły dla nich źródło przetrwania. Występowanie zwierząt na danym obszarze można było potwierdzić głównie za pomocą odnalezionych wcześniej śladów. Wszystko przez to, że większość leśnych zwierząt, to gatunki nocne, ciężkie do zobaczenia za dnia

W dzisiejszych czasach tropy zwierząt także dostarczają wiele ważnych informacji. Nie tylko myśliwym, ale także biologom do celów naukowych, przyrodnikom czy fotografom. Szukanie i odczytywanie tropów, to dla miłośników przyrody forma nieszkodliwej obserwacji natury.

W lesie niemal na każdym kroku możemy natknąć się na ślady żerowania, odciski stóp, wypluwki, legowiska, odchody, gniazda czy nory. Zanim jednak zdecydujemy się na podjęcie szukania śladów, musimy przestrzegać ustaw o ochronie przyrody. Nie powinniśmy niepokoić zwierząt, przeszkadzać im w okresie lęgowym i w czasie, gdy wychowują młode, a także niszczyć i ograbić przyrody, zaglądać do gniazd i zachowywać się nieprawidłowo na obszarach chronionych. Należy pamiętać o przepisach, a także obserwować i tropić zwierzęta zgodnie z zasadami etycznymi, czyli tak by nie szkodzić w ogóle.

Trop czy ślad?

Będąc w lesie, możemy wypatrzeć różne odciski zwierząt pozostawione np. na błocie, śniegu lub piasku. To właśnie są tropy i zaliczamy do nich wszystkie odciski zwierzęcych kończyn na danym podłożu. Ślady to, według definicji Słownika Języka Polskiego, znaki świadczące o tym, że coś istniało lub działo się. Śladami mogą być legowiska, odchody, wypluwki, pozostałości po żerowaniu, schronienia. Czy trop może być śladem? Tak – odciski kończyn, czyli tropy również są śladami.

Gdzie szukać?

Odpowiedź „wszędzie” jest jak najbardziej ogólna i jak najbardziej prawidłowa. Ślady możemy znaleźć niemal na każdym kroku – na drzewach, krzewach, korzeniach, na każdej wysokości kory drzew, na ziemi, leśnych drogach,

na polach i śródleśnych łąkach. Na podstawie znalezionych śladów można określić, jakie zwierzę je zostawiło, w którą stronę zmierzało, czym się żywiło, a nawet – w niektórych przypadkach – kiedy je zostawiło. Jak to możliwe? Wprawny tropiciel, patrząc na odcisnięte w śniegu kończyny, będzie w stanie oszacować, ile godzin lub minut temu zwierzę przechodziło przez dane miejsce.

W drogę!

W Puszczy Niepołomickiej każdego dnia znajdują najróżniejsze ślady dzikich zwierząt. Poniżej udokumentowałam kilka najciekawszych i takie, na które najczęściej można natknąć się podczas leśnych wędrówek.

Dzięciół zielony (otwarte mrowisko)

Dzięciół zielony (otwarte mrowisko)

Dzik (trop)

Dzik (bartóg)

rudnicy, to zazwyczaj działalność dzieciola zielonego, który razem z krętgłowem jest największym mrówkowym specjalistą. Długim językiem wyciąga z lejkowatych otworów mrówki, larwy i poczwarki. Takie ślady można znaleźć przy drogach leśnych lub na skraju lasu. Otwór może mieć głębokość nawet do 75 cm.

Dzik (ślady żerowania). Przekopana ziemia na polanach i leśnych łąkach lub pod dębami, to buchtowanie dzików czyli rycie w glebie. W ten sposób zwierzęta te szukają w ziemi pożywienia. Dzik żywią się korzonkami, małymi organizmami i żołądkami. Podczas przekopywania ziemi dzik miesza ściółkę leśną z glebą, co przyspiesza rozkład butwiejących liści, dlatego można nazwać go sanitariuszem lasu.

Dzik (trop). Ślady dzika bardzo łatwo rozpoznać bez względu na rodzaj podłoża czy szybkość ruchu zwierzęcia. Wszystko przez charakterystyczne ślady palców szczytkowych (raciczki i szpile). Trop przewodniczki stada (tzw. locha) w zimie jeszcze łatwiej jest rozpoznać, ponieważ pozostawia w głębokim śniegu dużą bruzdę, którą rysuje

własnym brzuchem. W ten sposób tworzy przejście reszcie stada.

Dzik (bartóg). Gdy nieco bardziej zagłębimy się w las, w zagajnikach i zarostach możemy natknąć się na legowiska dzików, może być ich kilka obok siebie. Zimą są wyścielone ściółką, gałęziami oraz suchą trawą. Podczas lata dziki nie wyścielają bartogów, a kładą się na ziemi, która dodatkowo je chłodzi.

Borsuk (nora). Wejście, które wygląda jak zjeżdżalnia. Na jej powierzchni znajdują się liczne ślady pazurów. W norze i wokół nory utrzymany jest porządek. Brak odchodów i resztek jedzenia w okolicy. Borsuki wyścielają norę liśćmi, sianem i mchem, dlatego u wylotu nory często można znaleźć te materiały. Zdarza się, że borsuki dzielą norę z lisami. Borsuczka nora może mieć kilka lub kilkanaście wyjść.

Borsuk (ślady kopania). W pobliżu borsuczej nory często można natknąć się na ślady pazurów. W ten sposób borsuk poszukuje pożywienia lub nowego miejsca na norę.

Borsuk (nora)

Borsuk (ślady kopania)

Lis pospolity (nora)

Kuna leśna (nora)

Jeleń (spalowanie)

Jeleń (trop)

Bóbr (żerowanie)

Zając (trop)

Lis pospolity (nora). Zakładana najczęściej na pochyłych gruntach od południowej strony. Ma jeden lub kilka otworów wejściowych. Charakterystyczny jest wygrzebany przed wejściem „taras”, na którym zauważyć można liczne ślady łap. W pobliżu lisiej nory można znaleźć szczątki martwych zwierząt, które są resztkami ich posiłku.

Kuna leśna (nora). Na swoje nory wybiera najczęściej korzenie drzew, puste kłody i szczeliny. Wnętrze wyścielone jest suchą trawą, a także skórą ofiar i znajdują się ok. 30 cm pod ziemią. Chętnie korzysta z nor innych mniejszych zwierząt.

Jeleń (spalowanie). Ślady zgrzyzania na pniach i mniejszych gałęziach z wyraźnymi ukośnymi bruzdami. Można znaleźć zarówno na drzewach iglastych jak i liściastych.

Jeleń (trop). Duży, podwójny odcisk mogący sięgać do 10 cm długości (duże samce). Samice (łanie) zostawiają ślady

mierzące 6 cm. Jelenie zazwyczaj poruszają się tzw. stępem (najwolniejszy chód) i tylne kończyny stawiają na odciskach kończyn przednich, lekko przesunięte do tyłu. Trop tworzy szereg podwójnych odcisków.

Bóbr (tama). Konstrukcja zbudowana z gałęzi, mułu i roślin, zbudowana w poprzek strumienia lub rzeki. Na gałęziach można zauważyć ślady zgrzyzania.

Bóbr (żerowanie). Ogrzyzione ze wszystkich stron pnie drzew i gałęzi na wysokości ok. 50 cm. Wokół mnóstwo wiórów. Żerowiska bobrów można szukać wzdłuż wód płynących i przy zbiornikach wodnych.

Bóbr (żeremie). Konstrukcja z gałęzi i mułu, zbudowana na płytkiej wodzie. Na pierwszy rzut oka przypomina stertę gałęzi. Wejście jest niewidoczne i znajduje się pod powierzchnią wody.

Zając (trop). Charakterystyczne i bardzo łatwe do rozpoznania ze względu na dłu-

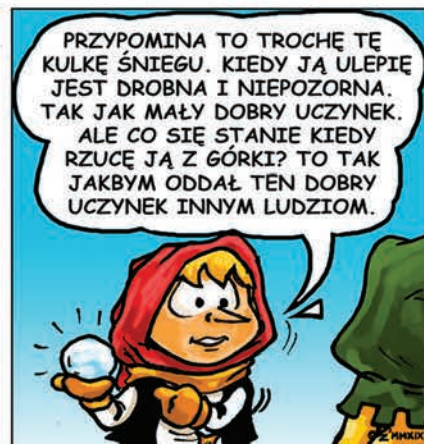
gość tylnej łapy, która sięga 15 cm. Przednia łapa znacznie krótsza, sięga 4 cm.

Odnajdywanie śladów zwierząt może być niezwykle ekscytującym zajęciem nie tylko dla dzieci, które chętnie zamienią się w Sherlocka Holmesa, ale również dla dorosłych. Szukanie i rozpoznawanie śladów, to najlepszy sposób na poznanie jakie gatunki występują na danym obszarze, a zima idealnie się do tego nadaje – las staje się otwartą księgą, z której warto nauczyć się czytać.

Bibliografia

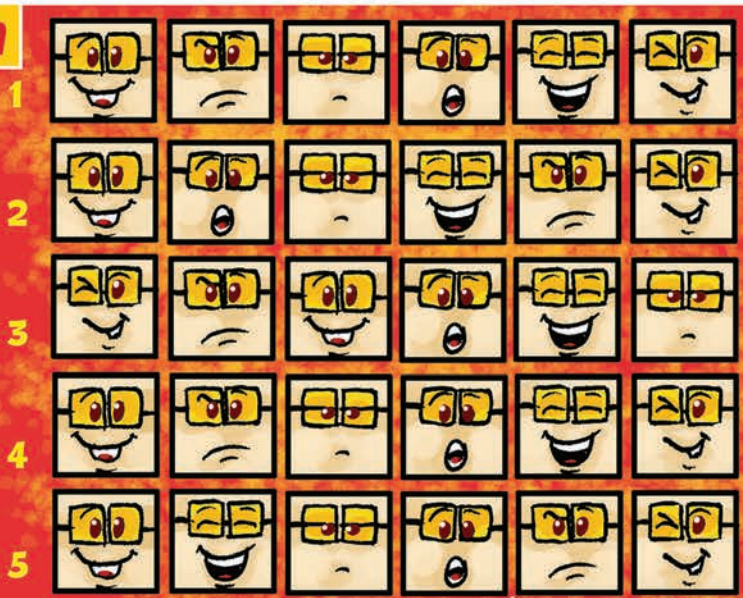
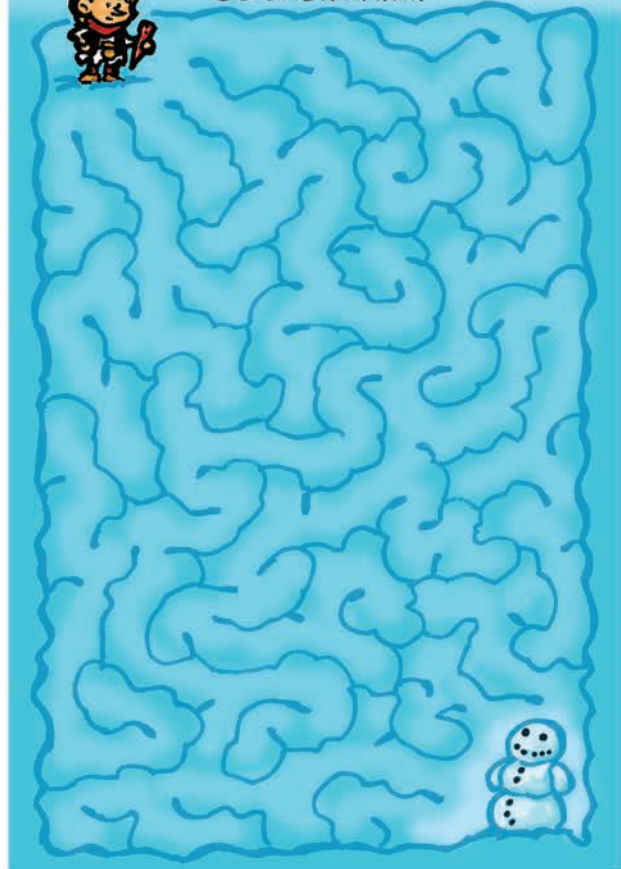
- Jędrzejewski, B., Sidarowicz W. Sztuka tropienia zwierząt. Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk. Biało-wieża, 2010.
 Richarz K., Limbrunner A. Ślady zwierząt. Wydawnictwo Multico. Warszawa, 1997.

tekst i zdjęcia **PATRYCJA WAŚIKOWSKA**
www.puszczaniepolomicka.pl
 Związek Polskich Fotografów Przyrody

RUSZ makówką z Trzoskiem

POMÓŻ TRZOSKOWI DOJŚĆ DO BAŁWANKA.

JAKĄ LITERĄ NALEŻY UZUPEŁNIĆ DIAGRAM?

A	C	E
G	?	K
Ł	n	P

ZNAJDŹ DWA TAKIE SAME RZĘDY RYSUNKÓW.

KTÓRY SYMBOL NIE PASUJE DO POZOSTAŁYCH.

Zapraszamy na wspólne powitanie

Roku na rynku w Niepołomicach